

Türkiye'de İkamet İzni Harçları: Hukuki Çerçeve, Uygulama Esasları ve Sona Erme Hallerinde İade

Residence Permit Fees in Türkiye: Legal Framework, Implementation Principles, and Refunds in Cases Termination

Alper Soylu

Göç İdaresi Başkanlığı Yabancılar Genel
Müdürlüğü, Ankara, Türkiye,
soylu.alper@msn.com

Öz: Yabancıların ülkemizde düzenli olarak kalabilmeleri için ikamet izni veya ikamet iznine referans veren diğer izin veya belge sahibi olmaları gerekmekte olup bu çalışmada Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu kapsamında düzenli göçün önemli bir enstrümanı olan ikamet izninin başvuru şartlarından olan harçların tek giriş vize harcı ve belge bedeli ile beraber hukuki çerçevesi, uygulama esasları ve sona erme hallerinde geri ödeme yükümlülükleri ele alınmıştır. İkamet izni harçları hakkında literatürde kanuni bilgi dışında yeterli bilginin bulunmaması, gerekli tüm istatistiklere erişilememesi, GöçNet kurumsal yazılımı ve e-İkamet uygulaması ile göç ekosistemindeki ilgili diğer yazılımların çalışma prensipleri ve süreçleri hakkında yeterli bilginin bulunmaması ve teknik şartnamelerine erişilememesi gibi hususlar araştırmanın kısıtlarını oluşturmuştur. Çalışma kapsamında konular, kavramsal çerçeve ortaya konulduktan sonra ilgili mevzuat hükümleriyle ilişkileri kurularak ele alınmış, başlıklar arasında karşılaştırmalı ilişkiler kurulmuş ve harçların hem başvuru hem de ihlal durumlarında hesaplanmasına ilişkin kurallara, örnek hesaplama tablosuna ve ikamet izni ve belgelerin sona erme nedenlerine bağlı olarak harçların iade edilme durumlarına ilişkin tabloya çıktı olarak ulaşılmıştır. Çalışma sonucunda da harçlar konusunda Harçlar Kanununda güncelliğini yitiren hükümlerin revize edilmesi, harçları belirlemeye yetkili kurumlara İçişleri Bakanlığının da eklenmesi, harç hesaplama kurallarının mevzuatta daha detaylı düzenlenmesi, harçlar tablosunun dışarıda ülke bırakmayacak şekilde gruplandırılarak güncellenmesi, muafiyet kapsamında olup düzensiz göçe konu olanların da ihlal sebebiyle harca muhatap olması ve ikamet izninin sona ermesi nedeniyle kullanılmamış süreler tekabül eden harçların iade edilmesi gerektiği değerlendirilmelerine ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İkamet İzni, İkamet İzni Belge Bedeli, İkamet İzni Harcı, Göç, Yabancı

Geliş Tarihi/Received: 21.04.2025
Kabul Tarihi/Accepted: 23.09.2025
Yayınlanma Tarihi/ Available Online:
29.09.2025

Abstract: In order for foreigners to legally reside in Türkiye, they are required to hold either a residence permit or another permit or document that refers to a residence permit. This study examines the legal framework, implementation principles, and refund obligations of residence permit fees, which constitute one of the essential application requirements of residence permits—an important instrument of regular migration under the Law on Foreigners and International Protection—together with single-entry visa fees and document costs. The research faced limitations due to the lack of sufficient information in the literature beyond statutory provisions, the unavailability of comprehensive statistics, and the absence of detailed knowledge or access to the operational principles, processes, and technical specifications of institutional software such as GöçNet, the e-Residence application, and other components within the migration ecosystem. Within the scope of the study, the topics were analyzed by first establishing the conceptual framework and then correlating it with the relevant legal provisions; comparative relations were drawn across the headings, and the rules for calculating fees in both application and violation scenarios, along with a sample fee calculation table and a table illustrating refundability based on reasons for the termination of residence permits and documents, were produced. The study concludes that certain outdated provisions of the Fees Law should be revised; the Ministry of Interior should be included among the competent authorities for determining fees; fee calculation rules must be detailed in legislation; country groupings in the fee table must be updated inclusively; violators under exemption categories should still be subject to fees; and unused portions of fees due to premature termination of residence permits should be refundable.

Keywords: Residence Permit, Residence Permit Document Fee, Residence Permit Fee, Migration, Foreigner

Extended Abstract

In order for foreigners to reside regularly in Türkiye, they are required to hold either a residence permit or another type of permit or document that makes reference to a residence permit. These permits or documents are based on the Law on Foreigners and International Protection (LFIP) regarding the foreigner's entry into the country, duration of stay, departure from the country, and their rights and obligations. Within the scope of this study, the general rules for calculating the fees associated with residence permit applications, together with the single-entry visa fee and document fee, exemptions, country groupings, calculation procedures in cases of violation, online payment methods, and statute of limitations have been addressed. Furthermore, the refundability of fees depending on the termination of residence permits and associated documents has been examined.

For the research, desk-based study methods were utilized, including the review of relevant legislation, literature, informative institutional websites (such as the Presidency of Migration Management, the e-Residence application, and provincial directorates of migration management), statistics, and the testing of the e-Residence application through user entries during the study. Observations regarding the implementation of residence permit procedures made during various study visits were also utilized, after being stripped of service-specific information.

The limitations of the study arise from the lack of sufficient information beyond statutory provisions concerning residence permit fees in the literature, the unavailability of comprehensive statistical data, the absence of detailed knowledge about the operational principles and procedures of institutional software such as GöçNet and the e-Residence application as well as other related software within the migration ecosystem, and the inability to access their technical specifications.

Within the study, after setting forth the conceptual framework, the subjects have been examined in relation to the relevant legislative provisions; comparative relationships between the headings have been established; and outputs have been generated including the rules for fee calculation both at the application and violation stages, a sample calculation table, and a table regarding the refundability of fees depending on the reasons for the termination of residence permits and associated documents.

According to the Law on Fees, the authority to determine and collect residence permit fees belongs to the Ministry of Treasury and Finance and, considering the principle of reciprocity, the Ministry of Foreign Affairs; however, under Tariff No. 6 of the Law on Fees, only the Ministry of Treasury and Finance is cited as competent. It is considered that this inconsistency should be rectified and that the Ministry of Interior, which in practice deals directly with the fees, including their calculation and the handling of refund requests, should also be listed among the competent authorities. This is because there is an inverse correlation between the amount of fees and migrants' willingness to reside regularly, and the Ministry of Interior is in the best position to monitor this relationship closely.

For minors under the age of eighteen, half of the fee corresponding to the requested duration of stay is collected. However, there is no specific provision regulating how to calculate the fee for a foreigner who is under eighteen at the time of application but will turn eighteen during the residence permit period. It is assessed that in such cases, the requested duration should be divided into two parts, with half the fee charged for the period until the eighteenth birthday, and the full fee charged for the period thereafter.

It has been observed that some countries are not included in the fee table available on the website of the Revenue Administration. It would be beneficial to update the table by including all countries within the respective country groupings and to publish it as an annex to Tariff No. 6.

The fact that nationals of Uzbekistan, Iran, Morocco, Algeria, and Azerbaijan — all countries with visa exemptions — constitute five of the top ten nationalities involved in Türkiye's irregular migration statistics demonstrates the necessity of reviewing visa exemptions on a nationality basis in the context of combating irregular migration, or at least differentiating the procedures applicable to foreigners

within the scope of visa exemption who become subject to irregular migration from those applicable to regular migrants.

It should be noted that residence permit fees constitute an important tool in preventing foreigners who have committed visa or residence permit violations from continuing to reside irregularly in Türkiye and thereby contribute to combating irregular migration.

While the privileges granted by agreements providing for visa or residence permit fee exemptions are applicable to regular migrants lawfully present in Türkiye in accordance with our regulatory rules, it is required that foreigners who are nationals of fee-exempt countries but who violate their visa or residence permit periods and thus become subject to irregular migration, be charged the corresponding fees based on the amounts set forth in Tariff No. 6 for the period of violation.

There is no dispute that fees paid in advance must be refunded if an initial, extension, or transition residence permit application is rejected. However, considering the systematic structure of Law No. 492, and given the absence of an explicit provision regarding the refund or return of fees paid for residence permits, it is deemed necessary to regulate this issue in the legislation. Until such regulation is made, it is assessed that, where a residence permit has terminated for reasons other than the expiration of its validity period, fees corresponding to the unused periods should also be refunded.

In conclusion, it is evaluated that the calculation of residence permit fees should be performed accurately and uniformly by institutional software for all implementers, that all collections should be made online, that refunds of the remaining amounts should be made through the same channels when residence permits of shorter duration than requested are issued, and that the refund of prepaid fees in cases of termination or rejection should be regulated explicitly by the legislator in a manner befitting the rule of law.

1. Giriş

Yabancıların ülkemizde düzenli olarak kalabilmeleri için ikamet izni veya ikamet iznine referans veren¹ diğer izin veya belge sahibi olmaları gerekmektedir. Bu izin veya belgeler, statü sağladıkları yabancıların ülkeye girişi, kalışı, ülkeden çıkışı, kalış süresinin vatandaşlık veya uzun dönem ikamet iznine geçişte dikkate alınıp alınmayacağı, yabancıların hakları ve yükümlülükleri gibi konularda 04.04.2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununu (YUKK)² esas almaktadırlar. Bu çalışmada da YUKK kapsamında düzenli göçün önemli bir aracı ikamet izninin başvuru şartlarında yer alan harçların tek giriş vize harcı ve belge bedeli ile beraber hesaplanmasındaki genel kurallar, muafiyetler, ülke grupları, ihlal durumlarında hesaplanma usulleri, çevrim içi tahsilat ve zamanaşımı ilk defa ele alınmış; ayrıca ikamet izni ve belgelerin sona erme hallerine bağlı olarak harçların iade edilebilirliği üzerinde durulmuştur.

Araştırma için ilgili mevzuat, literatür, bilgilendirici kurumsal web siteleri [Göç İdaresi Başkanlığı (GİB)³, e-İkamet uygulaması, il göç idaresi müdürlükleri gibi], istatistikler ve ilgili uygulamaların incelenmesi gibi masabaşı araştırma yöntemleri kullanılmış; 2014 yılından çalışmanın hazırlandığı döneme kadar muhtelif tarihlerde il göç idaresi müdürlüklerine gerçekleştirilen çalışma ziyaretlerinde ikamet izinlerine ilişkin işlemlerin uygulamasına yönelik gözlem ve işlemlerden de hizmete özel bilgiler arındırılarak yararlanılmıştır.

---

¹ Bazı izin veya belgeler ikamet izni yerine geçse de bu durum hepsi için geçerli değildir.

² RG: 11.04.2013-28615.

³ Göç İdaresinin kuruluş ismi olan Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün GİGM kısaltması, Türk Dil Kurumu Kısaltmalar Dizini'nde "Başbakanlık Güvenlik İşleri Genel Müdürlüğü"nü ifade etmek için kullanılırdı. Güncel ismi olan Göç İdaresi Başkanlığı'nın kısaltması olan GİB ise Türk Dil Kurumu Kısaltmalar Dizini'nde "Gelir İdaresi Başkanlığı"nı ifade etmek için kullanılmışsa da; çalışma boyunca sadece "Göç İdaresi Başkanlığı"nı ifade etmek için kullanılacaktır (Türk Dil Kurumu Başkanlığı, 2019).

İkamet izni harçları hakkında göç literatüründe kanuni bilginin tekrarı dışında yeterli bilginin bulunmaması, gerekli tüm istatistiklere erişilememesi, göç teknolojilerinin (GöçNet kurumsal yazılımı, e-İkamet uygulaması ve ilgili diğer yazılımlar) çalışma prensipleri hakkında yeterli bilginin bulunmaması ve teknik şartnamelerine erişilememesi gibi hususlar araştırmanın kısıtlarını oluşturmuştur.

Çalışma kapsamında konular, kavramsal çerçeve ortaya konulduktan sonra ilgili mevzuat hükümleriyle yabancılar hukuku bağlamında ilişkileri kurularak ele alınmış, başlıklar arasında karşılaştırmalı ilişkiler kurulmuş, harçlar konusunda idareye yönelik öneri ve değerlendirmelere sonuç kısmında yer verilmiş ve harçların hem başvuru hem de ihlal durumlarında hesaplanmasına ilişkin kurallara, örnek hesaplama tablosuna ve ikamet izni ve belgelerin sona erme nedenlerine bağlı olarak harçların iade edilme durumlarına ilişkin tabloya çıktı olarak ulaşılmıştır.

Amaç, yöntem ve kısıtlar belirlendikten sonra çalışma, ikamet izni harçlarının incelenebilmesi için üç başlık olarak planlanmıştır. Çalışma planı sırasıyla araştırmanın kavramsal çerçevesinin belirlenmesi, ikamet izni harçlarına ilişkin kuralların ve hesaplama usullerinin ele alınması, son başlıkta da ikamet izninin veya belgesinin sona erme durumlarında harç iadesi olup olmayacağının araştırılması şeklinde oluşturulmuştur.

Çalışma göç literatürüne katkı olarak ikamet izni harçları konusunu ilk defa ele alma iddiasında olup çalışma ile harçlar konusunda güncelliğini yitiren mevzuat hükümlerinin revize edilmesi, harçları belirlemeye yetkili kurumlara İçişleri Bakanlığının da eklenmesi, harç hesaplama kurallarının mevzuatta daha detaylı düzenlenmesi, harçlar tablosunun dışarıda ülke bırakmayacak şekilde gruplandırılarak güncellenmesi, harçların döviz olarak hesaplanması uygulamasının gözden geçirilmesi, harç muafiyeti kapsamında olup düzensiz göçe konu olanların da ikamet izni ihlali sebebiyle harca muhatap olması, süre için alınan harç ile başvuru harcının ayrılması yönünde bir çalışma yapılması ve ikamet izninin sona ermesi nedeniyle kullanılamamış sürelerle tekabül eden harçların iade edilmesi hususlarında değerlendirmelere ulaşılmıştır.

2. İkamet İzinlerine Genel Giriş: Kavramlar, Belgeler ve Süreçler

YUKK'na göre göç, yabancıların, yasal yollarla Türkiye'ye girişini, Türkiye'de kalışını ve Türkiye'den çıkışını ifade eden düzenli göç ile yabancıların yasa dışı yollarla Türkiye'ye girişini, Türkiye'de kalışını, Türkiye'den çıkışını ve Türkiye'de izinsiz çalışmasını ifade eden düzensiz göçü ve uluslararası korumayı ifade eder (YUKK, 2013, Madde 3). Bu tanımdan hareketle göçten bahsedebilmek için bir kişinin veya bir grup insanın uluslararası bir sınırı geçmesi (Perruchoud & Redpath, 2013, s. 35) de gerekmektedir. Devletler arasındaki sınırların geçildiği durumda gerçekleşen göçü uluslararası göç (Castles vd., 2022, s. 442) olarak ifade eden tanımlar da bulunmaktadır. Düzenli göç ise, menşe ülkeden çıkışı ve ev sahibi ülkeye seyahati, transit geçişi ve girişi düzenleyen kanun ve yönetmeliklere uygun olarak insanların olağan ikamet yerinden yeni bir ikamet yerine gitmelerini; tanınan, izin verilen kanallar kullanılarak gerçekleşen göçü ifade etmektedir. Diğer bir deyişle kanun koyucunun düzenleyici işlemlerine uygun olarak gerçekleşen veya düzenli olarak nitelendiği/tanımladığı insan hareketi olarak ifade edilebilmektedir (Perruchoud & Redpath, 2013, s. 26).

İkamet izinleri de yabancıların Türkiye'de yasal kalışı ile ilgili olduğundan düzenli göç içinde önemli bir araç olarak yer almaktadır. İkamet izinleri sadece yabancılar için düzenlenebilmektedir. Yabancı da *"Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile vatandaşlık bağı bulunmayan kişi"* (YUKK, 2013, Madde 3/1) olarak tanımlanmaktadır. Görüleceği üzere yabancı kavramı, vatandaşlığın mefhum-ı muhalifi olarak konumlanmaktadır. Buradan hareketle, bir devletin vatandaşı olan kişi, o devletin topraklarından çıkıp başka bir devletin yargı yetkisine girmek ile ülkesine girdiği devlet nazarında yabancı; vatandaşlık bağı bulunan devlet nazarında ise ülke dışındaki vatandaş statüsüne girmektedir (Çelikel & Öztekin Gelgel, 2022, ss. 16-17). Vatansızlar, uluslararası koruma başvuru ve statü sahipleri, göçmenler, mavi kartlılar

(Öztürk, 2021, s. 976), turkuaz kartlılar, diplomatik misyonlarda görevli olanlar veya uluslararası kuruluşların ülkemizdeki temsilcileri de yabancı olarak ikamet izinleriyle ilgileri ölçüsünde çalışmada yer almaktadırlar.

İkamet izni, YUKK'nda "ikamet" başlıklı ikinci bölümde 19 ila 49 uncu maddeler arasında ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. İkamet izni, ikamet izninden muaf olanlar dışında, Türkiye'de vizenin veya vize muafiyetinin kendisine sağladığı süreden ya da doksan günden fazla kalacak yabancılara verilen izin (YUKK, 2013, Madde 19) olup ikamet etme hakkını içkindir. Diğer bir deyişle ikamet izni, aslında vize süresinin uzatılması işlevi de görmektedir (Asar, 2018, s. 73).

İkamet izni, kişinin YUKK'nda öngörülen şartları sağlaması ve talep etmesi halinde valilikler (YUKK, 2013, Maddeler 21 ve 22) tarafından verilmektedir. İkamet izni başvuruları yabancı tarafından bizzat yapılabileceği gibi yabancının yasal temsilcisi ya da avukatı aracılığıyla da yapılabilmektedir (YUKKUY, 2016, Madde 21/4)⁴. YUKK'nda 2016 yılında yapılan değişiklikle ikamet izni başvurularının yetkili aracı kurumlar tarafından da yapılabileceği düzenlenmiş olup bu konuda 2021 yılında İkamet İzni İşlemlerinin Yürütülmesine Dair Yetkili Aracı Kurumlar Yönetmeliği⁵ de çıkarılmıştır ancak henüz uygulama başlamamıştır. Yetkili aracı kurumlar yerine noterler üzerinden bazı başvuruların alınmasına başlandığı bilinmektedir (Göç İdaresi Başkanlığı, 2024b).

YUKK'nda ikamet izni, "*Türkiye'de kalmak üzere verilen izin belgesi*" (Madde 3/1-j) şeklinde tanımlanmaktaysa da YUKKUY'nda daha isabetli bir yaklaşımla "*yabancılara Türkiye'de kalma hakkı veren izni*" (Madde 3/1-k) şeklinde tanımlanmıştır. Kanaatimizce de ikamet izni ile ikamet izni belgesi birbirinden farklıdır. İkamet izni, yabancının Türkiye'de ikamet edebilmesi için idari makamlarca verilen ikamet etme hakkını içkin bir izin iken; ikamet izni belgesi bu hakkın bulunduğunu, iznin türünü ve süresini gösterir (YUKKUY, 2016, Madde 23) değerli bir kağıttır (Değerli Kağıtlar Kanunu, 1963, Madde 1)⁶ ve hakkın bulunduğu karine teşkil eder. Diğer bir deyişle yabancının geçerli bir ikamet izni belgesine sahip olması, onun Türkiye'de devam eden bir ikamet izni olduğuna karinedir. İkamet etme hakkı ise, doğrudan ikamet izni belgesinin üretilmesine veya varlığına bağlı değildir; hak idari makamlarca (valilik) yabancıya tanındığı anda geçerlilik kazanır ve kullanılabilir. Örneğin, ikamet izni belgesini kaybeden bir yabancı için sadece ikamet izninin bulunduğunu gösterir belgeden mahrumiyet söz konusudur (YUKKUY, 2016, Madde 23/4), çünkü yabancının ülkemizde ikamet etme hakkını içkin ikamet izni, fiziken ikamet izni belgesine sahip olmasa da devam etmektedir (Soylu, 2017b, s. 8).

İkamet kavramının, benzerlik olsa da ikametgah kavramı ile de bağlantısı sınırlı olup ikamet izni olan her yabancının, Türkiye'de ikametgâhı bulunmamaktadır (Aybay & Dardağan Kibar, 2010, s. 127). İkametgah kavramı 1926 tarihli mülga Türk Kanun-u Medenisi'nde yer almakta iken 2002 tarihli Türk Medeni Kanunu'nda⁷ tercih edilen yerleşim yeri kavramı, "*bir kimsenin sürekli kalma niyeti ile oturduğu yer*" (Madde 19) olarak tanımlanmıştır. Benzer olarak mutad mesken kavramının da kişinin fiilen oturduğu yer veya kişinin fiilen yaşamakta olduğu ve bağlantısının olduğu yer (Arslan, 2018, s. 15) gibi tanımlamaları bulunmaktadır. Yerleşim yeri kavramı, uzun dönem ikamet izni, süresiz çalışma izni, (süresiz) Turkuaz Kart veya aile ikamet izni için daha anlamlı iken; kısa dönem, öğrenci, insani ikamet izni gibi kısa süreli ve sürekli kalma niyeti taşımayan izinler için kapsayıcı bir tanım değildir. Mutad mesken kavramı ise ikamet izni (veya geçici olmayan başka bir statü) sahibi olup ülkemizde fiilen bulunanların belirli bir adreste yaşamasını kapsamaktadır. Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik (YUKKUY) ile sadece bir hükümde ikametgah (YUKKUY, 2016, Madde 23/3) kavramının kullanıldığı, ancak onun da ikamet adresi ifadesi yerine

⁴ RG: 17.03.2016-29656.

⁵ RG: 06.02.2021-31387.

⁶ RG: 28.02.1963-11343.

⁷ RG: 08.12.2001-24607.

sehven tercih edildiği düşünülmekte olup ikamet adresinin mevzuatta *“Türkiye’de adres kayıt sisteminde kayıtlı olunan yer”* (YUKKUY, 2016, Madde 3/1-j) şeklinde tanımlandığı görülmektedir. Yerleşim yeri kavramı yerine tercih edilen ikamet adresinin tespiti için de ikamet izni başvurularında yabancının adres kayıt sistemine kayıtlı olması ve adrese ilişkin ek belgeler sunması istenebilmektedir (Göç İdaresi Başkanlığı, t.y.-a, 2019, s. 34; Tek, 2024, s. 1629). Yabancının bir yerde ikamet adresine sahip olması, yasal önemi haiz işlemleri, ihbar, ihtar, öneri, kabul ve tebligatları buradan en çabuk şekilde karşılayabilmesi ve bunlardan haberdar olması (Çelik, 2020, s. 677) açısından da önem arz etmektedir.

İkamet izninin, vatandaşlığın aksine ülkemizde mutlak bir kalış hakkı sağlamadığı, YUKK’nda sayılan durumların gerçekleşmesi halinde sağladığı hakların kısıtlanabildiği ve hatta iptal edilebildiği görülmektedir. Yine ikamet izni, verildiği süre zarfında geçerli olup uzatılmaması halinde herhangi bir idari işleme gerek olmaksızın kendiliğinden sonra ermektedir, çünkü uzatma işlemi için yabancının aktif bir başvuru eylemine (YUKKUY, 2016, Madde 21/5) ihtiyaç duyulmakta olup süresi biten iznin uzatılmaması ve yabancının ülkemizde ikamete devamı halinde kabul edilebilir bir mazereti de bulunmuyorsa sınır dışı edileceği (YUKK, 2013, Madde 54/1-g) açıktır.

Yabancının bir ikamet iznine başvurması veya mevcut ikamet izninden başka bir ikamet iznine geçiş yapması için de e-İkamet uygulaması üzerinden başvuru yapması ve tercih ettiği veya kendisine verilen randevu tarih ve saatinde bulunduğu ildeki göç idaresi müdürlüğünde istenilen belgelerle hazır bulunması gerekmektedir (Göç İdaresi Başkanlığı, 2019, ss. 30-31). İkamet izni türlerine göre istenilen belgeler de farklılık arz etmekte ve başvuru türüne göre hazırlanan belgelerin valiliğe (il göç idaresi müdürlüğüne) elden teslim edilmesi gerekmektedir (Göç İdaresi Başkanlığı, 2019, s. 30).

YUKK’na göre ikamet izinleri konsolosluklardan alınabilecekse de, hâlihazırda bu uygulamaya geçilmemiş olup başvurular valilikler bünyesinde il göç idaresi müdürlükleri tarafından alınmakta, değerlendirilmekte ve sonuçlandırılmaktadır (YUKKUY, 2016, Madde Geçici 1/1). Başvuruların konsolosluklardan alınmaya başlanması halinde bu durumun ayrıca duyurulacağı bilgisine kurumun sitesinde yer verilmektedir (Göç İdaresi Başkanlığı, 2025a). Mevzuata göre konsolosluklardan alınan ikamet izinleri, kural olarak altı ay içinde kullanılmaya başlanmadığında geçerliliğini kaybedecektir (YUKK, 2013, Madde 19); ancak ülke içinden verilen izinlerde böyle bir süre kısıtı doğal olarak bulunmamaktadır.

İkamet izni belgesi, ikamet izni başvurusu valiliklerce olumlu sonuçlandırılan yabancılara şekli ve diğer düzenlenme esasları GİB tarafından belirlenen, pasaport veya pasaport yerine geçen belgenin geçerlilik süresinden altmış gün daha kısa süreli olarak verilen, her yabancı için ayrı ve uzun dönem ikamet izni hariç süreli olarak düzenlenen, yabancının sahip olduğu ikamet izni türünü ve Türkiye’de kalma hakkı olduğunu gösteren güvenlik özelliklerini haiz değerli bir kâğıttır (Soylu, 2017b, s. 7). Bu belge GİB tarafından düzenlenir ve yabancının başvurusunda bildirdiği Türkiye’de kalacağı adresine gönderilir (Göç İdaresi Başkanlığı, 2019, s. 31). İkamet izni sahibi yabancının iller arasında seyahati kural olarak kısıtlamaya tabi değildir; ancak ikamet ili değişiklikleri için takip etmeleri gereken prosedür farklı (YUKKUY, 2016, Madde 23/3) olup mevzuat ile belirlenmiştir.

İkamet izni düzenlenmesi için tahsil edilmesi gereken harçlar, 02.07.1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununa⁸ ve ekindeki 6 sayılı tarifeye göre hesaplanmakta olup mezkur Kanuna göre ülkeler bazında farklılaşan tutarlarda da belirlenebilmektedir. Harçlara ilişkin detaylar takip eden başlıkta ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

İkamet izni belgeleri ise 21.02.1963 tarihli ve 210 sayılı Değerli Kâğıtlar Kanunu⁹ uyarınca değerli kâğıt kapsamında olup, bedeli her yıl Hazine ve Maliye Bakanlığınca (Muhasebat Genel Müdürlüğü) yeniden

⁸ RG: 17.07.1964-11756.

⁹ RG: 28.02.1963-11343.

belirlenir ve Resmi Gazete’de yayımlanan Değerli Kâğıtlar Kanunu Genel Tebliği¹⁰ ile duyurulur. Belge bedeli konusunda herhangi bir ülke vatandaşı için muafiyet söz konusu değildir. 210 sayılı Kanuna ekli Değerli Kâğıtlar Tablosu’nda yer alan yabancılar için ikamet izni belge bedelleri¹¹ 2013 yılı için 206 TL, 2014 yılı için 50 TL, 2015 yılı için 55 TL, 2016 yılı için 58,50 TL, 2017 yılı için 63 TL, 2018 yılı için 72 TL, 2019 yılı için 89 TL, 2020 yılı için 110 TL, 2021 yılı için 125 TL, 2022 yılı için 160 TL, 2023 yılı için 356 TL, 2024 yılı için 565 TL ve 2025 yılı için 810 TL olarak belirlenmiş olup her yıl yeniden belirlenmekte ve genelde Aralık ayında yayımlanan bir genel tebliğ ile duyurulmaktadır. İkamet izni belgesinin kaybolması, çalınması, hatalı olması veya yıpranması hallerinde anılan belge, yabancıнын talebi üzerine yeniden düzenlenmektedir. Bu durumlar ikamet iznini sona erdirmemekte, sadece belgenin yeniden düzenlenmesini gerektirmektedir. İkamet izni belgesinin kaybolması, çalınması veya yıpranması hâllerinde ikamet izin belgesinin ücreti tam; bu iznin harcı ise yarım harç olarak alınmaktadır. Burada kalan sürenin harcı değil, başlangıçta tahsil edilen harcın yarısı dikkate alınmaktadır. Hatalı olarak düzenlenen ikamet izin belgesi il göç idaresi müdürlüklerince yabancından geri alınarak Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğüne iletilmek üzere GİB’na gönderilir (YUKKUY, 2016, Madde 23/4).¹² Bu durumda ikamet izni belgesi üzerindeki zilyetlik sona ermiş olsa da ikamet izni devam etmektedir; bu yüzden de sırf ikamet izni belgesinin zilyetliğinin sona ermesi sebebiyle yabancından ayrıca ikamet izni harcı tahsil edilmemesi gerektiği düşünülmektedir.

YUKK ile her yabancı için ayrı ikamet izni belgesi düzenlenmektedir (YUKK, 2013, Madde 23/1).¹³ İkamet izni belge bedelinin 2013 yılından 2014 yılına geçerken 206 TL’den 50 TL’ye çekilmesinde de refakat uygulamasının kaldırılması ve artık ikamet izni için defter üzerinde uzatma işlemi (temdit) yapılamamasının etkili olduğu düşünülmektedir.

Son olarak ikamet izinleri de başlangıçta aranan şartların veya kalış amacının (sonradan) ortadan kalkması, ikamet izninin verilmiş amacından farklı saiklerle kullanılması, yabancı hakkında sınır dışı etme ve giriş yasağı kararı alınması, belirli süre yurt dışında bulunulması gibi sebeplerin varlığı halinde “iptal, ret veya uzatmama” işlemleri ile sona erdirilmektedir. Sona erme kararlarının yabancıya, yasal temsilcisine veya avukatına tebliğ edilmesi gerekmektedir.

3. İkamet İzni Harçları

Bu başlıkta ikamet izni harcının doğuşu, mükellefi, kapsamı, ülke grupları, hesaplama kuralları, ihlal durumunda hesaplama, çevrim içi tahsilat ve zamanaşımı konuları ele alınmıştır. Takip eden başlıkta ise harçların ve ikamet izni belge bedelinin iade edilebilirliği üzerinde durulmuştur.

3.1. Harcın kapsamı

Harç, “*resmi işlerde devlet veznesine ödenen para*” (Türk Dil Kurumu Başkanlığı, 2022) olarak tanımlanmaktadır. Yargı, tapu ve kadastro, trafik, noter, vergi yargısı, konsolosluk, pasaport, ikamet izni, çalışma izni ve muafiyeti, vize, Dışişleri Bakanlığı tasdik, gemi ve liman, imtiyazname, ruhsatname ve diploma harçları gibi kalemlerden oluşmaktadır (Harçlar Kanunu, 1964, Madde 1). Genel olarak bir hizmetin sunulması için idarece alınmaktadır.

¹⁰ 30.12.2013 tarihli ve 28867 Mükerrer sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Değerli Kağıtlar Kanunu Genel Tebliği (Sayı: 2013/1)”nin adı “Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No: 35)” olarak 06.12.2014 tarihli ve 29197 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Tebliğ ile değiştirilmiştir ve bu tarihten sonra bu tebliğler değiştirilen isimleriyle yayımlanmıştır. 2025 yılı için geçerli olan tebliğ 31.12.2024 tarihli ve 32769 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No: 92)’dir.

¹¹ 2016 yılına kadar yayımlanan tebliğlerde ikamet izni belgesi için “Yabancılar için ikamet tezkereleri” yer almaktayken; 2016 yılında YUKK’ndaki kullanımına uygun olarak tebliğdeki ifade “İkamet İzni (değişik:28/07/2016-6735/27 md.)” şeklinde değiştirilmiştir.

¹² Burada yabancından tekrar harç ve belge bedeli alınmamaktadır.

¹³ YUKK öncesi dönemde uygulanan ve aynı ikamet tezkeresi ile diğer aile üyelerinin de ülkede kalmasını sağlayan ikamette refakat uygulaması kaldırılmıştır.

İkamet izinleri de harca tabidir (Harçlar Kanunu, 1964, Madde 83). Harçtan muaf olanlar hariç ikamet izinlerinin verilmesi, talep edilen veya idarece verilen süreye bağlı olarak değişen tutarlarda harcın tahakkuk ettiği idari işlemlerdir. Diğer bir deyişle mevzuata göre ikamet izni başvurusunun alınması, değerlendirilmesi ya da reddedilmesi harca tabi işlemler olarak düzenlenmemiştir, sadece ikamet izninin verilmesi harç doğuran bir olay olarak görülmüştür. Örneğin 492 sayılı Kanunda vize müracaat harcı ve vize harcı şeklinde iki harç düzenlenmiş, kanun koyucu sadece vizeye müracaat edilmesini de harç doğuran bir olay olarak değerlendirmiştir, ancak ikamet izni harçlarında bu yönde bir düzenleme bulunmadığından bu durum ikamet izni başvurusu için çalışmanın yapıldığı dönem itibariyle geçerli değildir.

İkamet izni harçlarının maktu olarak hesaplanması (Esen, 2019, s. 162; Harçlar Kanunu, 1964, Madde 89) gerektiği ifade edilmektedir. Maktu harç, işlemin miktarına, değerine ya da süresine göre değişmeyen ve ödenecek miktarın sabit (kesin) olarak belirtildiği (Yılmaz, 1996, s. 513) harçlardır, ancak ikamet izni harcı talep edilen süreye göre değişen bir harçtır, süre arttıkça harç da artar ve bu yönüyle tam anlamıyla bir maktu harç görünümü arz etmez. Bu sebeple süreye bağlı olarak, uyuşma, medeni duruma, yaşa, başvuru türüne göre değişen ikamet izni harçlarının nisbi harçlara daha yakın olduğu değerlendirilmektedir.

İkamet izni harçları, genel olarak Şekil 1’de yer alan harçlar tablosuna (Göç İdaresi Başkanlığı, t.y.-b) göre hesaplanmaktadır. Harçlar tablosunun neye göre hazırlandığı, hangi mevzuatta yer aldığı, kaynağının ne olduğu, güncel olup olmadığı bilinmemekte olup pek çok düzenlemenin idari pratiğin bir gereği olarak tablolaştırıldığı düşünülmektedir. İkamet izni harç tablosunda yer almayan ülke vatandaşları için ise 492 sayılı Kanunun altı 6 sayılı tarifesinde yer alan miktarlar kullanılmaktadır. Bu durum da aslında kural olan tarifeye göre hesaplamının istisna haline geldiğini göstermektedir.

04.01.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununa¹⁴ göre de “*genel bütçeye giren vergi, resim ve harçlar ile il özel idarelerine ve belediyelere ait vergi, resim ve harçlar hakkında*” bu Kanun uygulanmaktadır (Vergi Usul Kanunu, 1961, Madde 1). Dolayısıyla ikamet izni harçlarına da 213 sayılı Kanunun hükümleri uygun düştüğü ölçüde uygulanabilecektir, ancak uygulamada buna yönelik bir düzenleme bulunmamaktadır.

İkamet izni harçlarını belirlemeye 492 sayılı Kanunun 6 sayılı tarifesine göre sadece Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkili görünmektedir; ancak fiilen harçlarla ilgilenen, hesaplayan, iade taleplerine muhatap olan birim olarak İçişleri Bakanlığının da yetkili kurumlar arasında düzenlenmesi gerektiği değerlendirilmektedir. Zira harçların tutarlarıyla göçmenlerin düzenli kalma iradeleri arasında ters yönlü bir korelasyon bulunmakta ve bunu en yakından İçişleri Bakanlığı (GİB) takip edebilmektedir.

Harçlar her yıl tespit ve ilan olunan yeniden değerlendirme oranında artırılmaktadır. Cumhurbaşkanı da 492 sayılı Kanuna bağlı tarifelerde yer alan maktu harçları veya bu harçların yeniden değerlendirme oranı uygulamak suretiyle belirlenmiş olan tutarları (maktu ve nispi harçların asgari ve azami miktarlarını belirleyen hadler dahil) ile nispi harçları; maktu harçlarda yirmi katına, nispi harçlarda ise bir katına kadar artırmaya, uygulanmakta olan maktu harçları yarısına, nispi harçları ise belirlenen oranların onda birine kadar indirmeye, bu had ve miktarlar arasında yeni had, miktar ve nispetler tespit etmeye yetkilidir (Harçlar Kanunu, 1964, Mükerrer Madde 138/4).

İkamet izni belgeleri ise 210 sayılı Kanun kapsamında değerli kâğıt olup bedeli her yıl Hazine ve Maliye Bakanlığınca (Muhasebat Genel Müdürlüğü) belirlenmektedir. Değerli kâğıt olan ikamet izni belge bedeli kural olarak yabancından tahsil edilmektedir; ancak yabancı adına da ödenebilmektedir. İkamet izni belge bedeli, ikamet izni harcının aksine uyruklara göre değişmemektedir.

¹⁴ RG: 10-11-12.01.1961-10703-4-5.

3.2. Harcın doğuşu

492 sayılı Kanunun “pasaport, ikamet tezkeresi, vize ve Dışişleri Bakanlığı tasdik harçları” başlıklı altıncı kısmının dördüncü bölümündeki “ödeme zamanı” başlıklı 94 üncü maddesi “*Pasaport, ikamet tezkeresi ve tasdik harçları peşin olarak alınır.*”, “kısımlar arasında müşterek hükümler” başlıklı onuncu kısmının üçüncü bölümündeki “işlemin yapılamayacağı” başlıklı 127 nci maddesi de “*... Kanunda aksine hüküm bulunmadıkça, harçların tamamı peşin olarak ödenmeden harca mevzu olan işlem yapılmaz.*” hükümlerini amirdir.

Mezkur hükümlerdeki harca mevzu işlem ikamet tezkeresidir ve tezkere “*bir iş için izin verildiğini bildiren resmî kâğıt*” (Türk Dil Kurumu Başkanlığı, 2022) olarak tanımlanmaktadır, diğer bir deyişle 492 sayılı Kanun ikamet izninin verilmesini değil, ikamet izni verildikten sonra ikamet tezkeresinin düzenlenebilmesini harcın tamamının peşin ödenmesine bağlamış görünmektedir. Buradan hareketle aslında ikamet izni belgesi düzenlenene kadar harçların tamamlanabileceği; diğer bir deyişle ikamet izni işlemlerine harç alınmadan da başlanabileceği görülmektedir. Bu halde ikamet izni başvurusu sırasında tahsil edilen tutarlar, ikamet izni onaylanana kadar harç ve belge bedeline teminat olarak nitelendirilebilecektir. Ayrıca 492 sayılı Kanunun benimsediği terminoloji tezkere olsa da YUKK ile ikamet tezkeresine yapılan atıfların ikamet izni olarak anlaşılması gerektiği düzenlenmiştir (YUKK, 2013, Madde 122/1), ancak bu atıf hükmü 492 sayılı Kanundaki sistematığın belge düzenlenmesi üzerine kurulu olduğu gerçeğini değiştirmemektedir.

492 sayılı Kanunun ikamet izni verilmesi ile ikamet tezkeresi düzenlenmesi işlemlerini aynı anda gerçekleştiren işlemler olarak gördüğü ve buna göre bir düzenleme getirdiği görülmektedir, kaldı ki anılan Kanunun kabul edildiği 1964 yılında, başvuru sayısının görece azlığı nedeniyle bu ön kabulün makul olduğu da düşünülebilir. Ancak günümüzde yaklaşık bir milyon yüz bin yabancıların ikamet izni aldığı (Göç İdaresi Başkanlığı, 2025b) bir süreçte, başvurunun alınması, iznin verilmesi ve belgenin düzenlenmesi arasında zaman farkı olması doğaldır. Kaldı ki YUKK da ikamet izni başvurusunun değerlendirilebilmesi için uygulayıcılara en fazla doksan güne kadar düzenleyici bir süre tanıyarak (YUKK, 2013, Madde 21/5) bunu kabul etmiş görünmektedir.

YUKK ile beraber ikamet izni işlemlerinin nereden başladığı, diğer bir deyişle doksan günlük değerlendirme süresinin hangi işlemleri kapsadığı ve harcın hangi aşamada tahsil edilmesi gerektiği de belirlenmesi gereken bir husustur. Bir ikamet izni sürecinde, sürecin başlaması yabancıların talebi¹⁵ ile gerçekleşmektedir, diğer bir deyişle yabancıların ikamet izni için başvuru yapması aslında ikamet izni işlemlerinin ilkidir, ancak bu aşamada doğal olarak harç doğmaz, çünkü henüz idare sürece dahil olmamıştır. Aslında başvuru doğrudan idareye yapılmayıp e-İkamet üzerinden çevrim içi olarak gerçekleştiği için idare sürece doğrudan henüz dahil olmamıştır. İkamet izni başvurusunun idareye ulaşması sonrası idarenin bu başvuruyu değerlendirmeye alması ikamet izni işlemlerinin ikincisidir, ancak burada da henüz harç tahakkuk etmemiştir, çünkü yabancıya henüz bir izin verilmemiştir, sadece talep değerlendirilmeye alınmıştır. Sonrasında tahkikatlar dahil değerlendirmenin tamamlanması ve başvuru hakkında karar verilmesi gerekmektedir, bu da sürecin üçüncü işlemidir ve harç burada da doğmamıştır. Karar aşamasında ikamet izni verilmişse, artık harcın ödenmesinin gerekeceği ifade edilebilir, çünkü iznin verilmesini süreçsel yaklaşımla ikamet izni belgesinin düzenlenmesi adımı takip etmektedir. Bu şekilde akan süreçte ikamet izni başvurusu olumsuz sonuçlanan yabancıya harç iadesi söz konusu olmayacaktır; çünkü harç henüz tahsil edilmemiş olacaktır. 492 sayılı Kanunun anlayışıyla ikamet izni verilip de harcın doğumu gerçekleştikten sonra idarece ikamet izni belgesi düzenlenmeden önce tekrar yabancıların bilgilendirilmesi, harcın hesaplanması ve tahakkuk ettirilmesi, yabancıların harcı ödemeye yönlendirilmesi, harcın ödenmesinin takip edilmesi, harç ödendikten sonra belgenin düzenlenmesi, düzenlenen belgenin yabancıya teslim edilmesi için tekrar yabancıların davet edilmesi ya

¹⁵ İnsani ve insan ticareti mağduru ikamet izni türlerinde idarenin resen harekete geçebileceği durumlarla karşılaşılabılır ancak kural idareyi başvuru talebi ile tetiklemesidir.

da belgenin posta ile yabancıya ulaştırılması şeklinde bir süreç kurgulanması gerekmekte olup bunun idareyi ve başvuru ne kadar zorlayacağı görülmektedir. Bunu önlemek için idarenin ikamet izni işlemleri başvuru ile başlatıldığı zaman hesaplanan tutarı, harca ve belge bedeline teminat olacak şekilde tahsil etmesi; iznin onayı ile harca dönüşen tutarı da hazineye aktarması şeklinde bir iş süreci planlanabilir.

Sonuç olarak ikamet izni belgesi için ayrıca ikamet izni belge bedeli de tahsil edileceğinden, ikamet izni harcının ikamet izni belgesinin düzenlenmesine bağlanması makul bulunmamaktadır; çünkü harç, belgenin düzenlenmesi için değil, ikamet izninin verilmesi için tahsil edilmektedir. Diğer bir deyişle harcı doğuran olay ikamet izninin verilmesidir; harcın miktarını ise idarece yabancıya verilen ikamet izni süresi belirlemektedir. Görüldüğü üzere ikamet izni belgesinin düzenlenmesi harcı doğuran olay değildir; aslında belge sürecin bir çıktısı olarak üretilmekte ve ikamet izninin verildiğine karine teşkil etmektedir.

3.3. Harcın mükellefi

Harcın mükellefi kural olarak işlemin yapılmasını isteyen kişidir (Harçlar Kanunu, 1964, Madde 84), diğer bir deyişle harç, ikamet iznine başvuran yabancı için doğar ve harcın ödenmesinden veya ödenmemesinden sorumlu olan yabancıdır. Kural olarak ikamet izni harcının ödenmesinden sorumlu olan yabancı olsa da ilgili üçüncü kişiler de bu harcı yabancı adına ödeyebilmektedir; ancak yabancı aleyhine olacak şekilde talep ve işlemde bulunamamaktadırlar.

3.4. Harçlara göre ülke grupları

İkamet izinleri hesaplanırken ülkeler gruplara ayrılmıştır ve her bir grubun bir aya kadar günlük, bir aya kadar en az, bir aya kadar en fazla, bir aydan sonra aylık harç miktarları Şekil 1 esas alınarak hazırlanan Tablo 1’de görüldüğü üzere birbirinden farklı şekilde düzenlenmiştir (Göç İdaresi Başkanlığı, t.y.-b). Bu yüzden yabancının talep ettiği süre ve takip eden başlıkta yer alan genel kurallar gözetilerek ikamet izni harcının hesaplanması gerekmektedir.

Şekil 1’deki tabloda yer alan bazı ülkeler de grup değişikliği olduğu bilinmekle birlikte, halihazırda bu değişikliklerin mevcut tabloda yer almadığı görülmektedir.

Daha önce çevrim içi erişilebilen idari düzenlemelerde¹⁶ 6 sayılı tarifiedeki gibi bir aya kadar günlük, bir aya kadar en az, bir aya kadar en fazla ve bir aydan sonra aylık gibi parametrelere göre belirlenmiş tutarlar varken GİB’nin internet sitesinde sadece ilk ay ve diğer aylar şeklinde tutarlara yer verildiği görülmektedir. Böylece ilk ay için günlük şekilde ikamet izninin artık verilmediği, günlük süre içeren ikamet izninin artık diğer aylar için de verilmediği ya da sadece aylık sürelerle ikamet izni verildiği çıkarımları yapılabilir. Yine günlük olarak ikamet izni süresi verilse dahi hesaplama kolaylığı açısından aylık olarak hesaplama yapılmaya başlandığı da düşünülebilir. Kanaatimizce bu şekilde bir yalınlaştırmanın yabancı açısından büyük bir maliyet farkı yaratmadığı ve hem uygulayıcı hem de yabancı açısından belirliliği artırdığı değerlendirilmektedir.

Diğer yandan Tablo 1’de daha önce erişilen bilgilere göre ilk ay için belirlenen tutarlara da yer verilmiştir. Aslında ilk ay için belirlenen günlük tutarlar ikamet izni düzenlenirken değil, daha çok ikamet izni ihlalleri hesaplanırken idarece kullanılmaktadır; çünkü üç gün ikamet izni ihlali yapan bir yabancıya bir aylık ikamet izni harcı yerine üç güne tekabül eden harcın bir kat artırımlı uygulanması ölçülülük (ihlalle yaptırımın orantılı olması) ve hakkaniyet ilkelerine daha uygun bulunmaktadır. Ancak sadece aylık olarak hesaplamanın yabancı açısından büyük bir maliyet farkı yaratmayacağı ve hem uygulayıcı hem de yabancı açısından belirliliği artıracığı da düşünülmektedir.

¹⁶ İçişleri Bakanlığının (EGM) 31.03.2011 tarihli ve B.05.1.EGM.0.13.49561-İkamet-(DB)-776-41133-7737-72417 sayılı yazısı hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. <http://www.kocaeli.pol.tr/Sayfalar/yabancilarharcucretleri.aspx> veya http://www.hatay.pol.tr/Sayfalar/Harc_ve_cezalar.aspx, Erişim Tarihi: 11.11.2017.

Şekil 1

Ülkelere Göre Harç Tablosu

ÜLKELERE GÖRE HARÇ MİKTARLARI

S.N	ÜLKE İSMİ	S.N	ÜLKE İSMİ	S.N	ÜLKE İSMİ	S.N	ÜLKE İSMİ
1	ABD	54	GÜNEY AFRIKA	107	NAMİBYA	1	ARNAVUTLUK
2	AFGANİSTAN	55	GÜNEY KIBRIS RUM KESİMİ	108	NAURU	2	FİLİPİNLER
3	ALMANYA	56	GÜRCİSTAN	109	NİJER	3	İSRAIL
4	ANDORA	57	HAİTİ	110	NİJERYA	4	JAPONYA
5	ANGOLA	58	HİRVATİSTAN	111	NİKARAGUA	5	KAMBOÇYA
6	ANTİGUA	59	HİNDİSTAN	112	ORTA AFRIKA CUMHURİYETİ	6	KUZEY MAKEDONYA
7	ARJANTİN	60	HOLLANDA	113	ÖZBEKİSTAN	7	MALİ
8	AVUSTRALYA	61	HONDURAS	114	PAKİSTAN	8	TACİKİSTAN
9	AVUSTURYA	62	İNGİLTERE	115	PALAU	9	UMMAN
10	AZERBAYCAN	63	İRAN	116	PANAMA	2.GRUP İLK AY 14 ABD DOLARI, DİĞER AYLAR 3,5 ABD DOLARI	
11	BAE	64	İSVEÇ	117	PAPUA YENİ GİNE		
12	BAHAMALAR	65	İSVİÇRE	118	PARAGUAY	3.GRUP İLK AY 9 ABD DOLARI, DİĞER AYLAR 2,5 ABD DOLARI	
13	BAHREYN	66	İTALYA	119	PERU		
14	BANGLADEŞ	67	İZLANDA	120	POLONYA	4.GRUP İLK AY 7 ABD DOLARI, DİĞER AYLAR 1,5 ABD DOLARI	
15	BARBADOS	68	JAMAİKA	121	PORTEKİZ		
16	BARBUDA	69	KABO VERDE (YEŞİL BURUN)	122	ROMANYA	5.GRUP İLK AY 5 ABD DOLARI, DİĞER AYLAR 0,5 ABD DOLARI	
17	BELİZE	70	KAMERUN	123	RUANDA		
18	BENİN	71	KANADA	124	SAMOA	6.GRUP İLK AY 25 ABD DOLARI, DİĞER AYLAR 5 ABD DOLARI	
19	BUTAN	72	KATAR	125	SAN MARİNO		
20	BOLİVYA	73	KAZAKİSTAN	126	SAN KİTTS VE NEVİS	7.GRUP İLK AY 14 ABD DOLARI, DİĞER AYLAR 3,5 ABD DOLARI	
21	BOSNA HERSEK	74	KENYA	127	SAN LUCİA		
22	BOTSVANA	75	KIRGIZİSTAN	128	SAN VİNCET VE GRENADİNLER	8.GRUP İLK AY 7 ABD DOLARI, DİĞER AYLAR 1,5 ABD DOLARI	
23	BREZİLYA	76	KİRİBATİ	129	SAO TOME VE PRİNCİPE		
24	BRUNEİ DARUSSELAM	77	KKTC	130	SENEGAL	9.GRUP İLK AY 5 ABD DOLARI, DİĞER AYLAR 0,5 ABD DOLARI	
25	BULGARİSTAN	78	KOLOMBİYA	131	SEYŞELLER		
26	BURKİNA FASO	79	KOMORLAR BİRLİĞİ	132	SİERRA LEONE	10.GRUP İLK AY 25 ABD DOLARI, DİĞER AYLAR 5 ABD DOLARI	
27	BURUNDİ	80	KONGO	133	SLOVAKYA		
28	CİBUTİ	81	KONGO DEMOKRATİK CUM	134	SLOVENYA	11.GRUP İLK AY 25 ABD DOLARI, DİĞER AYLAR 5 ABD DOLARI	
29	COOK ADALARI	82	KOSTA RİKA	135	SOLOMON ADALARI		
30	ÇAD	83	KUZEY KORE	136	SOMALİ	12.GRUP İLK AY 25 ABD DOLARI, DİĞER AYLAR 5 ABD DOLARI	
31	ÇİN HALK CUMHURİYETİ	84	KÜBA	137	SUDAN		
32	DOĞU TİMOR	85	LAOS	138	SURİNAM	13.GRUP İLK AY 25 ABD DOLARI, DİĞER AYLAR 5 ABD DOLARI	
33	DOMİNİK CUMHURİYETİ	86	LESOTHO	139	SUUDİ ARABİSTAN		
34	DOMİNİKA	87	LETONYA	140	ŞİLİ	14.GRUP İLK AY 25 ABD DOLARI, DİĞER AYLAR 5 ABD DOLARI	
35	EKVATOR	88	LİBERYA	141	TANZANYA		
36	EKVATOR GİNESİ	89	LİBYA	142	TAYLAND	15.GRUP İLK AY 25 ABD DOLARI, DİĞER AYLAR 5 ABD DOLARI	
37	EL SALVADOR	90	LİHTENŞTAYN	143	TOGO		
38	ENDONEZYA	91	LİTVANYA	144	TONGA	16.GRUP İLK AY 25 ABD DOLARI, DİĞER AYLAR 5 ABD DOLARI	
39	ERİTRE	92	LÜBNAN	145	TRİNİDAD VE TOBAGO		
40	ERMENİSTAN	93	MACARİSTAN	146	TUVALU	17.GRUP İLK AY 25 ABD DOLARI, DİĞER AYLAR 5 ABD DOLARI	
41	ESTONYA	94	MADAGASKAR	147	UGANDA		
42	ESVATİNİ	95	MALAVİ	148	UKRAYNA	18.GRUP İLK AY 25 ABD DOLARI, DİĞER AYLAR 5 ABD DOLARI	
43	FİLİSTİN	96	MALDİVLER	149	URUGUAY		
44	FINLANDİYA	97	MALEZYA	150	VANUATU	19.GRUP İLK AY 25 ABD DOLARI, DİĞER AYLAR 5 ABD DOLARI	
45	FRANSA	98	MARSHALL ADALARI	151	VATİKAN		
46	GABON	99	MORİTYUS	152	VENEZUELA	20.GRUP İLK AY 25 ABD DOLARI, DİĞER AYLAR 5 ABD DOLARI	
47	GAMBİYA	100	MEKSİKA	153	VİETNAM		
48	GANİ	101	MOĞOLİSTAN	154	YEMEN	21.GRUP İLK AY 25 ABD DOLARI, DİĞER AYLAR 5 ABD DOLARI	
49	GİNE	102	MOLDOVA	155	YENİ ZELANDA		
50	GİNE BİSSAU	103	MONAKO	156	YUNANİSTAN	22.GRUP İLK AY 25 ABD DOLARI, DİĞER AYLAR 5 ABD DOLARI	
51	GRENADA	104	MORİTANYA	157	ZAMBİYA		
52	GUATEMALA	105	MOZAMBİK	158	ZİMBABVE	23.GRUP İLK AY 25 ABD DOLARI, DİĞER AYLAR 5 ABD DOLARI	
53	GUYANA	106	MYANMAR				

Kaynak: Göç İdaresi Başkanlığı (2025). <https://www.goc.gov.tr/belge-bedeli-ve-harc-miktari>

Şekil 1'e ilaveten 6. grup olarak "Sırbistan, Fiji, Norveç, Kuzey Mariana Adaları" (Göç İdaresi Başkanlığı, t.y.-b) ve yukarıdaki gruplarda yer almayan diğer ülkeler sayılabilir. Bu grupta yer alan ülke uyruklu yabancılar için harç hesabı 6 sayılı tarifeye göre yapılmaktadır.

Çek Cumhuriyeti, Danimarka, İrlanda, Kosova, Nepal, Sri Lanka, Suriye ve Türkmenistan ise harçtan muaf ülkeler olarak sayılmıştır (Göç İdaresi Başkanlığı, t.y.-b).

2011 yılından itibaren ülke gruplarına göre belirlenen harç miktarlarında değişiklik yapılmadığı bilinmektedir (Göç İdaresi Başkanlığı, t.y.-b).

Tablo 1*Ülke Gruplarına Göre Harç Miktarları*

TARİH	BİR AYA KADAR GÜNLÜK	BİR AYA KADAR EN AZ	BİR AYA KADAR EN FAZLA	BİR AYDAN SONRA AYLIK	ÜLKE GRUBU
2011'den itibaren	1 ABD Doları	10 ABD Doları	25 ABD Doları	5 ABD Doları	1. Grup
2011'den itibaren	0,5 ABD Doları	5 ABD Doları	14 ABD Doları	3,5 ABD Doları	2. Grup
2011'den itibaren	0,4 ABD Doları	4 ABD Doları	9 ABD Doları	2,5 ABD Doları	3. Grup
2011'den itibaren	0,3 ABD Doları	3 ABD Doları	7 ABD Doları	1,5 ABD Doları	4. Grup
2011'den itibaren	0,2 ABD Doları	2 ABD Doları	5 ABD Doları	0,5 ABD Doları	5. Grup
01.01.2025-31.12.2025	292,70 TL	549,60 TL	2.824,70 TL	1.876,70 TL	6. Grup
2011'den itibaren	-	-	-	-	Muaf

Vize, ikamet izni ve çalışma izni harç tutarlarını beraber incelemek yabancıların ülkede düzenli kalış için hangi izni tercih ettiği konusunda fikir verebilmektedir. Üç ay süreli bir kalış için tek giriş vize harcı 7.882,70 TL, ikamet izni ile aynı giriş çıkış kolaylığını sağlayabilecek çoklu giriş vize harcı ise 26.406,10 TL'dir. İkamet izninde ise 1. Grup bir ülke için üç aylık kalış 35\$¹⁷ (yaklaşık 1.340 TL), 5. Grup bir ülke için 6\$ (yaklaşık 229,80 TL), 6. Grup bir ülke için 6.578,10 TL olarak harç hesaplanmakta olup ayrıca 810 TL ikamet izni belge bedeli alınmaktadır. Süreli çalışma izni veya muafiyeti için bir yıla kadar 10.571.60 TL, bağımsız çalışma izni için 105,760,60 TL çalışma izni harcı ve ayrıca 810 TL çalışma izni belge bedeli alınması gerekmektedir. Aynı süreler için benzer hak ve yükümlülükler sunan izinler için miktar bazındaki bu değişim, göç yönetiminde daha çok ikamet izninin tercih edilmesinin sebepleri arasında görülmektedir. Diğer izinlerin de harç miktarı olarak benzer tutarlarda düzenlenmesinin, ülkemizde amaca uygun kalışlara daha çok hizmet edeceği değerlendirilmektedir.

3.5. Harçtan muafiyet

3.5.1. Mevzuatta muafiyet

492 sayılı Kanunun 88 inci maddesinde yer alan yabancılara ikamet izinleri harçsız olarak düzenlenmektedir. Mezkur düzenlemeye göre Türk okullarında veya fakültelerinde okuyan öğrenciler, münhasıran basın ve yayın kuruluşları için muhabirlik yapanlar, devlet, il özel idareleri, belediyeler, iktisadi devlet teşekkülleri ve bunlara bağlı resmi müesseseler tarafından istihdam edilen profesör ve uzmanlarla, iş sahibi olmayan eşleri ve çocukları, mali durumlarının bozuk olduğuna ikamet tezkeresi vermeye yetkili makamlarca kanaat getirilen yoksullar¹⁸, Türk aslından olup Türk kültürüne bağlı ecnebi uyruklular, uzun dönem ikamet izni bulunanlar, insan ticareti suçunun mağduru olanlar, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından çalışma izni veya çalışma izni muafiyeti alanlar, Turkuaz Kart sahibi yabancılar ile bunların yabancı eşi, kendisinin ve eşinin ergin olmayan veya bağımlı yabancı çocuğu hakkında ikamet izinleri harç alınmaksızın düzenlenmektedir. Burada mükellefin harçtan muaf tutulmasının yanı sıra bazı durumlarda kanun koyucu tarafından asıl mükellefin aile üyelerinin de harçtan muaf tutulduğu görülmektedir.

¹⁷ 1 ABD Doları, 24.04.2025 tarihi için 38,30 TL olarak hesaplanmıştır.

¹⁸ İkamet ihlali durumunda bir kat fazla olarak hesaplanan harcın, bu bentte sayılanlar için hesaplansa da tahsil edilemeyeceğinden bahisle hiç aranmaması gerektiği değerlendirilmektedir.

İkamet izni belgeleri ise 210 sayılı Kanun uyarınca değerli kâğıt kapsamında olup bedeli her yıl Hazine ve Maliye Bakanlığınca (Muhasebat Genel Müdürlüğü) yeniden belirlenir ve Resmi Gazete’de yayımlanan Değerli Kâğıtlar Kanunu Genel Tebliği ile duyurulur. Belge bedeli konusunda herhangi bir ülke vatandaşı için muafiyet söz konusu değildir.

Mevzuatta ikamet izni uzatma başvurusunda bulunanlara verilen belge (YUKK, 2013, Madde 24/1), vatansız kişi kimlik belgesi (YUKK, 2013, Madde 50/2), çıkış izin belgesi (YUKK, 2013, Madde 56/2), uluslararası koruma başvuru sahibi kimlik belgesi (YUKK, 2013, Madde 76/4), uluslararası koruma statüsü sahibi kimlik belgesi (YUKK, 2013, Madde 83/2), ikamet izni başvurusu reddedilenlere verilen on gün süreli belge (YUKKUY, 2016, Madde 22/11), ikamet izni başvurusunun reddi ertelenenlere verilen bir ay süreli belge (YUKKUY, 2016, Madde 22/18) ve kayıt belgesi (YUKKUY, 2016, Madde 71/1) gibi belgelerin harca tabi olmadığı da düzenlenmiştir. Bu düzenlemelerden doğrudan belgenin verilmesi işleminin harç doğurmadığı anlaşılmaktadır. Yine sayılan belgelerden bir kısmında geçirilen süre için ayrıca ikamet izni harcı alınacağı (YUKKUY, 2016, Madde 22/18); bazı belgelerin (YUKK, 2013, Madde 56/2) geçerli olduğu sürenin ise ülkeden çıkışta ikamet izni ihlali yönünden harçlandırılabilceği görülmektedir. Sayılan belgeler için açıkça düzenlenmedikçe belge bedeli alınamayacağı değerlendirilmektedir. Süreli düzenlenip hiçbir harca tabi olmadığı açıkça ifade edilen belgeler (vatansız kişi kimlik belgesi ve uluslararası koruma statüsü sahibi kimlik belgesi gibi) için ayrıca ikamet izni harcı hesabına girilemeyeceği de açıktır.

YUKK sonrası mültecilerden alınan ikamet izni harcı da kaldırılmış olup uluslararası koruma kapsamındaki yabancılara (mülteci, şartlı mülteci ve ikincil korunanlar) ikamet izni yerine de geçen harçsız belgeler düzenlenmektedir (YUKK, 2013, Madde 76/4).

Uygulamada öğrenci ikamet izninin harçtan muaf olduğu bilgisinin yaygın olduğu görülmektedir ancak bu bilgi doğruyu yansıtmamaktadır, çünkü 492 sayılı Kanunun 88 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine göre öğrenci ikamet izni harçsız olmayıp sadece *“Türk okullarında veya fakültelerinde okuyan öğrenciler”* harçtan muaftır ve aldıkları ikamet izninin türü bu harçtan muafiyeti değiştirmemektedir. Diğer bir ifadeyle konsolosluk, büyükelçilik okulları veya uluslararası okullar gibi Türk okulu sayılmayan okulların öğrencilerine öğrenci ikamet izni düzenlense de bunlardan yine harç alınması gerekmektedir. Ancak bir Türk okulunda okuyan öğrencinin aile ikamet iznine başvurması halinde de ikamet izni harçsız düzenlenmektedir. Buradaki harçtan muafiyetin azami öğrencilik sürelerince (Yükseköğretim Kanunu, 1981, Madde 44/c)¹⁹ geçerli olduğu düşünülmekte; bu sürelerden uzun kalışlarda artık ikamet izni harcının da alınması gerektiği değerlendirilmektedir. Yine öğrencilik statüsünün sona erdiği tarihten itibaren de farklı bir ikamet izni varsa yabancıların, kalan süreler için harç tahakkuk ettirilmesi gerekmektedir. Bu türden takiplerin yapılabilmesi için GöçNet ile Yükseköğretim Kurumu veya üniversiteler arasında iki yönlü veri akışına izin veren bir entegrasyon olması gerektiği görülmektedir.

492 sayılı Kanunun 88 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde belirtilen kuruluşlar (devlet, il özel idareleri, belediyeler, iktisadi devlet teşekkülleri ve bunlara bağlı resmi müesseseler) tarafından mesleki bilgi ve görüşüne ihtiyaç duyulması sebebiyle istihdam edilen ve anılan Kanunda belirtilen ünvanı haiz yabancı uyruklu kişilere verilen ikamet izinlerinde harç aranılmaması sebebiyle profesör dışında kalan akademik ünvanlı öğretim üyelerinin de “uzman” ünvanı ile hüküm kapsamında kabul edilebileceği düşünülmektedir. Öte yandan, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 56 ncı maddesinin (b) bendinde *“Üniversiteler ve yüksek teknoloji enstitüleri genel bütçeye dahil kamu kurum ve kuruluşlarına tanınan mali muafiyetler, istisnalar ve diğer mali kolaylıklardan aynen yararlanırlar.”* hükmü, Ek 7 nci maddesinde de *“Vakıflarca kurulacak yükseköğretim kurumlarının, bu Kanunun 56 ncı maddesinde yer alan mali kolaylıklardan, muafiyetlerden ve istisnalardan aynen istifade ederler...”* hükmü

¹⁹ RG: 06.11.1981-17506.

yer almaktadır. Buna göre, 2547 sayılı Kanun kapsamında vakıf ve devlet üniversiteleri tarafından istihdam edilen akademik unvanlı öğretim görevlileri ile iş sahibi olmayan eş ve çocuklarına verilecek ikamet izinlerinin de harçsız olarak düzenlenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

Harç alınmak istense dahi uzun dönem ikamet izni süresiz olduğundan, harçlar tablosunda uyruk için geçerli harç miktarının çarpılabileceği ay, gün, yıl cinsinden bir süre bulunmamaktadır. Bu nedenle uzun dönem ikamet izni harçsız olarak düzenlenmektedir (Harçlar Kanunu, 1964, Madde 88/1-f); ancak ikamet izni belge bedeli tahsil edilmektedir. Uzun dönem ikamet izni sahibine düzenlenen ikamet izni belgesi için süresiz çalışma iznindeki gibi beş yılda bir yenileme (Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, 2024b) şeklinde bürokrasi artıran bir süreç öngörülmemiştir. Bu tür süreler belirlenecekse bunun vatandaşların kimlik kartlarının süreleri ile benzer olması gerektiği değerlendirilmektedir.

Çalışma izni, muafiyeti ve Turkuaz Kart için getirilen harç muafiyetlerinin sebebi ise bu gruplardan ikamet izni harcını içkin çalışma izni harcı alınmasıdır. Öte yandan çalışmaya ilişkin harçların görece yüksek olmasının, yabancıların çalışma izni yerine ikamet iznine yönelmelerine ve kaçak çalışarak vergi ve sosyal güvenlik gelirlerinde daha büyük kayba sebep oldukları değerlendirilmektedir. Harçların tutarlarıyla göçmenlerin düzenli kalma iradeleri arasında ters yönlü bir korelasyon bulunduğu da bilinmektedir. Bu değerlendirmelerimizde yaklaşık 4.1 milyon yabancının yaşadığı ülkemizde sadece yaklaşık 300 bin kişinin çalışma izni veya muafiyeti kapsamında olması da etkili olmaktadır (Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, 2024a; Göç İdaresi Başkanlığı, 2025b).

3.5.2. Belirli durumlarda muafiyet

492 sayılı Kanununun 85 inci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi uyarınca ikamet izni harcından muaf devletler Dışişleri Bakanlığınca müteakabiliyet esası göz önünde bulundurularak belirlenmektedir. “Çek Cumhuriyeti, Danimarka, İrlanda, Kosova, Nepal, Sri Lanka, Suriye ve Türkmenistan”ın ikamet izni harcından muaf tutulduğu bilinmektedir (Göç İdaresi Başkanlığı, t.y.-b). Genel olarak bir devletin uyruğundakilere ilişkin muafiyet getirilmesinin yanı sıra bazen belirli durumdakiler için özel olarak muafiyetler getirildiği de bilinmektedir. Almanya ve Avusturya gibi Türk vatandaşlarının yoğun yaşadığı ülke vatandaşları için Türk vatandaşı ile evlilik gibi nedenlerle ikamet izni harcından muafiyet söz konusu olabilmektedir. Örneğin, Türk vatandaşı ile evli Alman uyruklu eş ve çocuklar²⁰ ile Türk vatandaşı ile evli Avusturya uyruklu eşe ikamet izni harçsız olarak düzenlenmektedir.²¹ Bu uygulamanın karşılıklı olduğu düşünülmektedir.

3.6. Harcın hesaplanması

Harçlar, kural olarak uyruk, talep edilen ikamet izni süresi, ikamet iznine başvuru yılı, yaş, Türk eşin olup olmaması, karşılıklılık ve muafiyet parametreleri gözetilerek hesaplanmaktadır.

Uygulama incelendiğinde, bir ay otuz gün olarak değerlendirilmekte ve otuz üç gün gibi talepler, iki ay olarak hesaplanmaktadır. Örneğin birinci grup bir ülke için otuz üç günlük ikamet iznine 25\$+5\$=30\$ karşılığı Türk Lirası harç alınmaktadır.

Harçlar tablosuna göre bir aya kadar en az ve en fazla süreler, onuncu gün ile yirmi beşinci gündür. Örneğin birinci grup bir ülke için on güne kadar olan süreler 10\$, yirmi beşinci günden otuzuncu güne kadar olan süreler 25\$ olarak hesaplanmaktadır.

Genel olarak bir aydan fazla süre talepli ikamet izni başvurularında harç, [bir aya kadar en fazla harç miktarı x 1 ay+(talep edilen toplam süre - 1 ay) x bir aydan sonra aylık harç] formülü ile bulunmaktadır.

²⁰ Türk eş ile ortak çocuklar da Türk olacağından, buradaki çocukta kastın Türk eşten olmayan bakmakla yükümlü olunan yabancı çocuk olduğu düşünülmektedir.

²¹ İçişleri Bakanlığının (EGM) 31.03.2011 tarihli ve B.05.1.EGM.0.13.49561-İkamet-(DB)-776-41133-7737-72417 sayılı yazısı hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. <http://www.kocaeli.pol.tr/Sayfalar/yabancilarharcucretleri.aspx> veya http://www.hatay.pol.tr/Sayfalar/Harc_ve_cezalar.aspx, Erişim Tarihi: 11.11.2017.

Örneğin birinci grup bir ülke için altı aylık ikamet izni talebinde, $25\$ \times 1(\text{ay}) + (6-1) \text{ ay} \times 5\$ = 50\$$ karşılığı Türk Lirası harç alınmaktadır.

On sekiz yaşından küçüklerde de kalınacak süre için tahakkuk eden ikamet izni harcının yarısı tahsil edilmektedir. Başvurduğu anda on sekiz yaşından küçük olan ancak talep ettiği ikamet izni süresi içinde on sekiz yaşını dolduracağı görülen bir yabancı için harçların nasıl hesaplanacağına dair bir düzenleme bulunmamaktadır. Birinci yöntemde harç, başvuru anında doğduğundan ve işlemler için peşin alındığından, yabancının başvuru anındaki durumuna göre hesaplanabilir. İkinci yöntemde ise talep edilen süre için harç ikiye bölünüp, on sekiz yaşına kadar olan süre yarım; on sekiz yaşını doldurduğu tarihten sonraki süre tam olacak şekilde başlangıçtaki tarife göre hesaplanabilir. Kanaatimizce ikinci yöntem daha makuldür.

On sekiz yaşından küçükler için talep edilen veya geçirilen süre için tahakkuk eden harcın yarısı alındığından önceki örnekteki altı ay için $50\$ / 2 = 25\$$ karşılığı Türk Lirası harç hesaplanmaktadır.

İkamet izni ihlali yapılan süreler için harç, bir kat fazlasıyla alındığından, normal süre için bulunan harç iki ile çarpılmaktadır. Yukarıdaki örnek baz alınırse altı aylık bir ikamet ihlali için $50\$ \times 2 = 100\$$ karşılığı Türk Lirası harç alınmalıdır.

Döviz cinsinden tespit edilen harcın Türk Lirası karşılığının, ikamet izni başvurusunun alındığı tarihten önceki gün saat 15.30'da Merkez Bankası tarafından belirlenen gösterge niteliğindeki kurlardan efektif satış kuruna (Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, t.y.) göre hesaplanarak Türk Lirası cinsinden tahsil edilmesi gerekmektedir. e-İkamet üzerinden yapılan ikamet izni başvurularında, ikamet izni harcının hesabında sistemdeki başvuru tarihinin esas alınması gerektiği değerlendirilmektedir.

Şekil 1, Tablo 1 ve harçlara ilişkin belirtilen kurallar kullanılarak birinci grup bir ülke için yapılan örnek harç hesaplaması Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2

Örnek Harç Hesaplaması (Almanya-1.Grup Ülke Örneği)

ÖRNEK HARÇ HESAPLAMASI						
Ülke	Almanya					
Ülke Grubu	1. Grup					
Talep Edilen veya Geçirilen Süre	3 Gün	14 Gün	27 Gün	1 Ay	42 Gün veya 60 Gün	1 Yıl
Düzenli: Talep edilen süreye tekabül eden harç miktarı (18 yaşından büyükler için)	10\$	14\$	25\$	25\$	30\$	80\$
Düzenli: Talep edilen süreye tekabül eden harç miktarı (18 yaşından küçükler için)	5\$	7\$	12,5\$	12,5\$	15\$	40\$
Düzensiz: Süreler ikamet izni ihlali olarak geçirilmişse hesaplanacak harç miktarı (18 yaşından büyükler için)	20\$	28\$	50\$	50\$	60\$	160\$
Düzensiz: Süreler ikamet izni ihlali olarak geçirilmişse hesaplanacak harç miktarı (18 yaşından küçükler için)	10\$	14\$	25\$	25\$	30\$	80\$
Harçlar Tablosuna Göre Ülkeye İlişkin Harç Bilgileri	Tarih	Bir Aya Kadar Günlük	Bir Aya Kadar En Az	Bir Aya Kadar En Fazla	Bir Aydan Sonra Aylık	Ülke Grubu
	2011'den beri	1 ABD Doları	10 ABD Doları	25 ABD Doları	5 ABD Doları	1. Grup

3.7. Tek giriş vize harcı

Türkiye'ye vize muafiyeti ile gelerek yasal süresi içerisinde ilk kez ikamet izni başvurusunda bulunanlar ile yasal kalış süresini ihlal edenlerin ikamet izni başvurularında ayrıca tek giriş vize harcı (7.882,70 TL)²² tahsil edilmektedir (Göç İdaresi Başkanlığı, t.y.; YUKKUY, 2016, Madde 21/12). Bu usulün, yabancı eğer en başta ikamet iznine başvuru amacını belirterek ülkemize gelecek olsaydı meşruhatlı vize ile gelmesi, dolayısıyla harç ödemesi gerekecekti, ancak yabancı muafiyet kapsamında gelip sonradan meşruhatlı vize gereken bir ikamet iznine başvurduğundan kendisine tekrar ülkeden çıkış yapması ve meşruhatlı vize ile gelmesi gibi bürokratik bir engel çıkarılmaması (ama aynı zamanda harç kaybına da sebebiyet verilmemesi) için bu yöntemin geliştirildiği düşünülmektedir.

Başka bir durum olarak yabancının ikamet iznine başvurduğu kalış amacından farklı bir meşruhatlı vize ile ülkeye gelmesi, kendisinden tek giriş vize harcı alınmasını gerektirmektedir. Örneğin eğitim amaçlı vize ile gelip sonradan ticari bağlantı amaçlı kısa dönem ikamet iznine başvurulması durumunda da yabancından tek giriş vize harcı alınmalıdır, çünkü eğitim ve ticari bağlantı doğrudan veya dolaylı olarak birbiriyle ilişkili kalış amaçları değildir ve yabancının sırf bu sebeple ikamet izni başvurusunun başlangıçta eksik belge veya şart nedeniyle reddedilmemesi için bu şekilde bir formül geliştirilmesi kanaatimizce yerinde bir kolaylık olmuştur.

3.8. İhlal durumunda harcın hesaplanması

06.10.1964 tarihli 1 Seri No'lu Harçlar Kanunu Genel Tebliği'nde zamanında ikamet tezkeresi almayanlar hakkında 213 sayılı Kanunda belirtilen ceza hükümleri uygulanacağı, yabancının ikamet iznini yeniletmemek suretiyle vergi kaybına sebep olması durumlarında kast varsa üç kat, kusur varsa yarım kat artırımlı harç alınması gerektiği düzenlenmişti. İkamet izninin alınmadığı veya yenilenmediği kolluk tarafından tespit edilirse kastın varlığı karine olarak kabul edilmiş; kanuni süresi geçtikten sonra ikamet tezkeresi almak veya yeniletmek üzere yabancı bizzat alâkalı merciye müracaatta bulunduğu takdirde yabancıya vergi kaçırma kastı isnat edilemeyeceğinden bu durumda ikamet tezkeresi harcının yarısı nispetinde kusur cezası kesilmesi gerektiği düzenlenmişti. 13 Seri No'lu Harçlar Kanunu Genel Tebliğinde de harcın aslının alâkalı emniyet dairelerince, cezanın ise yabancının adı soyadı, açık adresi, geçirilen süre, yabancının ikamet tezkeresi almak veya yeniletmek üzere bizzat mı müracaat ettiği yoksa durumunun emniyetçe mi tespit edildiği hususlarını muhtevi olarak emniyetçe gönderilecek bir müzekkereye müsteniden alâkalı vergi dairelerince tahakkuk ve tahsil edileceği düzenlenmişti.

492 sayılı Kanununun altı 6 sayılı tarife bölümünde ise *“İkamet tezkeresinin ‘alınmaması’ veya ‘süresinin uzatılmaması’, aşılın sürenin ‘kapsadığı tarife’ itibarıyla hesaplanacak harcın tahsilini engellemez. Bu suretle hesaplanan harç, ceza ve gecikme faizi uygulanmaksızın bir kat fazlası ile tahsil edilir.”* hükmü yer almaktadır. Diğer bir ifadeyle ikamet izni süresi bitmesine rağmen *“süre uzatılmadığında”* veya vize süresi bitmesine rağmen *“ikamet izni müracaatında bulunulmadığında”* mezkur hüküm uyarınca aşılın sürenin *“kapsadığı tarife”* itibarıyla bir kat fazla olarak hesaplanacak harcın yabancından tahsil edilmesi gerekmektedir. YUKK sonrası dönemde ise ikamet tezkeresinin (izninin) alınmaması veya süresinin uzatılmaması (vize veya ikamet ihlali), aşılın sürenin kapsadığı tarife itibarıyla hesaplanan harç, *“ceza ve gecikme faizi uygulanmaksızın”* bir kat fazlası ile tahsil edilmektedir. 6 sayılı tarife ile 1 Seri No'lu Tebliğdeki cezanın uygulanmasından vazgeçildiği, sadece bir kat artırımlı harç alınmasının yeterli kabul edildiği görülmektedir.

Mazereti olmaksızın vize veya ikamet izni ihlalinde bulunmasına rağmen ikamet izni başvurusu yaptığında başvurusunun kabul edilmesini gerektirir nedenler var ise yabancından, vize veya ikamet izni

²² Güncel harç miktarı için genel olarak her yıl Aralık ayında Resmi Gazete'de yayımlanan Harçlar Kanunu Genel Tebliği incelenebilir. Bu vize harcı için tarifede 04.05.1994 tarihli ve 3986 sayılı Kanunla getirilmiş olan miktarlar aynen bırakılmış olup 30.12.2024 tarihli ve 32768 (2. Mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Hazine ve Maliye Bakanlığının (Gelir İdaresi Başkanlığı) 96 Seri No'lu Harçlar Kanunu Genel Tebliği ile 01.01.2025 tarihinden itibaren uygulanacak maktu harç miktarı esas alınmıştır.

ihlali nedeniyle ceza ve gecikme faizi uygulanmaksızın bir kat fazlası ile tahsil edilen harcın yanı sıra, tek giriş vize harcı da alınmaktadır (YUKKUY, 2016, Madde 21/12). Tek giriş vize harcının alınması, yabancının vize veya ikamet izni süresi bitiminde ülkeden çıkış yapması gerekirken çıkmaması ve vize harcı kaybına sebep olması ile açıklanabilir. Vize muafiyeti kapsamındaki bir yabancından ihlal sonrası tek giriş vize harcı alınmasının nedeni üzerine düşünüldüğünde, vize veya ikamet izni ihlaliyle düzensiz göçmen konumuna düştüğünden ve vize muafiyeti kolaylığını artık bireysel olarak kaybettiğinden, ülkemize gelişleri bundan sonra ön izne (YUKK, 2013, Madde 9/7; YUKKUY, 2016, Madde 8/3) tabi olarak konsolosluklardan alacağı meşruhatlı vize ile mümkün olacağından kendisinden bu harcın tahsil edilmesi gerektiği şeklinde durumun açıklanabileceği değerlendirilmektedir.

Yabancının ikamet izni ihlal harcını veya tek giriş vize harcını ödemeyi kabul etmemesi ve ödemediği takdirde ülkemizden çıkış yapması durumunda amme alacağına dönüşen (AATUHK, 1953, Madde 1) bu harcın takibi için GöçNet üzerinden GİB'nca bazı kayıtlar (tahdit veya giriş yasağı) oluşturulabileceği (YUKK, 2013, Madde 9/7 ve 15/1-ğ) düşünülmektedir. Burada harç döviz olarak hesaplanmışsa, döviz cinsinden tespit edilen harcın Türk Lirası karşılığının, yabancının tekrar ülkemize geldiği ve borcun tahsilinin kabil olduğu tarihteki²³ Merkez Bankası efektif satış kuruna göre hesaplanmasının ve Türk Lirası cinsinden tahsil edilmesinin gerektiği düşünülmektedir. İçişleri Bakanlığı'nca harçlarını ödemeyen yabancının ülkemize girişine dair bir karar alınmadıkça (YUKK, 2013, Madde 18/2) bu yabancı ülkemize giremeyecektir (YUKK, 2013, Madde 7/1-c). İkamet izni harcından ötürü borcu olmasına rağmen yabancıya insani ikamet izni verilmesi halinde ise, bu durumun yabancının borçlarının affedildiği veya takip edilmediği anlamına gelmeyeceğinden, yabancının bu borçlarını takibe yönelik idarece bir kayıt kullanılabileceği değerlendirilmekte olup yabancının insani ikamet izni verilmesini gerektirir durumu devam ederken veya kalktıktan sonra ödeme durumu oluşursa, anılan borç, alacak veya cezaları ödemesi gerektiği; ödenmeme durumunda da uluslararası koruma başvuruları hariç, yabancının ülkeye girişine YUKK'nun 7, 9 ve 15 inci maddeleri uyarınca izin verilmemesi gerektiği değerlendirilmektedir.

YUKK'nun "İkamet izinlerine ilişkin diğer hükümler" başlıklı 26 ncı maddesine göre tutuklu veya hükümlü olarak cezaevlerinde ya da idari gözetim altında geri gönderme merkezlerinde bulunan yabancılarının²⁴, buralarda geçirdikleri süreler ikamet izni süresinin ihlali sayılmamaktadır. Ancak sayılan yerlere girmeden önce vize veya ikamet izni ihlali oluşmuşsa, ihlalde bulunulan süreler için tahakkuk eden harç bir kat fazlasıyla alınmalıdır.

İkamet izni harcından muaf olan devletlerin vatandaşlarından vize veya ikamet izni süresini ihlal ederek düzensiz göçe konu olanlar hakkında yapılacak işlemlere ilişkin ise 492 sayılı Kanunda ve 6 sayılı tarifiede açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu durumda harçtan muaf olandan ($0 \times 2 = 0$ mantığıyla) bir kat artırımlı harç da alınmayacağı şeklinde görüşler ileri sürülebilir. Ancak harç muafiyeti tanıyan anlaşmalarla sağlanan kolaylıkların düzenleyici kurallarımıza uygun olarak ülkemizde bulunan düzenli göçmenleri kapsadığı; vize veya ikamet izni ihlalinde bulunan düzensiz göçmenlerin ise muafiyet kapsamında olmadığı değerlendirilmektedir. Özellikle muafiyet anlaşması kapsamındaki devlet vatandaşlarının vize veya ikamet izni ihlalinde bulunmaları halinde kendilerinden herhangi bir harç alınmayacağı düşüncesiyle ihlalde bulunmayı alışkanlık haline getirebilecekleri ve ikamet izni olmaksızın ülkemizde düzensiz olarak ikamet etmeyi usul edinebilecekleri değerlendirilmektedir. Düzensiz göçe ilişkin istatistikler incelendiğinde, harç muafiyeti tanınan uyrukların, en çok düzensiz göçe konu olan ilk on uyruğun yarısını teşkil ettiği görülmektedir. Buradan hareketle bazı yabancılarının ülkeye girişi vize muafiyeti kapsamında düzenli bir şekilde gerçekleştikten sonra kalışlarını düzensiz

²³ Bu durumda tespit gününden önceki iş günü saat 15.30'da kesinleşen ve Merkez Bankasının kurumsal internet sitesinde yayınlanan kur esas alınmalıdır.

²⁴ YUKKUY'nin 24 üncü maddesinde bu hüküm kapsamında olanlar şu şekilde ayrıntılandırılmıştır: a) Gözaltında bulunanlar, b) Tutuklu veya hükümlü olarak cezaevinde kalanlar, c) Hakkında idari gözetim kararı alınanlar, ç) Geri gönderme merkezlerinde bekletilenler.

olarak devam ettirdikleri çıkarımına ulaşılabilir. Örneğin vize muafiyeti tanınan Özbekistan, İran, Fas, Cezayir ve Azerbaycan'ın (Dışişleri Bakanlığı, t.y.-b) Türkiye'nin düzensiz göçe karışanlar istatistiklerinde ilk onda yer alması (Göç İdaresi Başkanlığı, 2025c), düzensiz göçle mücadelede vize muafiyetlerinin uyruk bazında gözden geçirilmesi veya düzensiz göçe konu sayılan devletlerin uyruğundaki yabancılara uygulanacak usullerin düzenlilerden farklılaştırılması gereğini ortaya koymaktadır.

Bu sebeple, karşılıklılık ilkesi gereğince harçtan muaf tutulan ülke vatandaşları için muafiyetin, düzensiz göçmenleri de kapsar şekilde yorumlanamayacağı, düzensiz göçe konu olan uyruklar için harç gruplarına bakılmaksızın 6 sayılı tarifiedeki harç miktarları esas alınarak hesaplama yapılabileceği; harç tablosunda ülke grubuna dahil olmakla birlikte Türk vatandaşı ile evliliğinden dolayı harçtan muaf tutulan Almanya ve Avusturya vatandaşlarından ise bağlı bulundukları ülke grubunun harç miktarına göre hesaplanacak harcın bir kat artırımlı alınmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Yukarıda sayılan ülkeler gibi harçtan muaf olmasalar da 492 sayılı Kanunun 88 inci maddesindeki şartları sağladıklarından bahisle ikamet izni harcından muaf olan yabancılardan da kayıp, çalıntı, yıpranmış ve hatalı kart durumlarında sadece kart bedelinin alınmasının uygun olacağı; birinci fıkranın (d, f, g, h) bendi dışındaki yabancılardan ihlale düşmeleri durumunda da 6 sayılı tarifiedeki harç miktarının veya yabancının uyruğunda bulunduğu ülkenin bağlı olduğu ülke grubuna (harç tablosundaki 1.grup, 2.grup ülkeler gibi) uygulanan harç miktarının esas alınabileceği ve ihlal durumunda bu miktar üzerinden hesaplama yapılabileceği değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak vize veya ikamet izni ihlali yaparak ülkemizde bulunan yabancılardan, düzensiz göçmen olarak ikamet etmelerinin önlenmesinde ve bu suretle düzensiz göçle mücadeleye katkı sağlanabilmesinde ikamet izni harçlarının da önemli bir araç olduğu düşünülmektedir.

3.9. Çevrim içi tahsilat

18.05.2015 tarihinde yayına alınan e-İkamet uygulaması ile yabancılara, yapılan başvuruya ait ikamet izin harcı ve ikamet izni kart bedelinin uygulama tarafından yaş, uyruk, ikamet izni türü ve süresi, bazı durumlarda medeni hal, uluslararası anlaşmalar ve karşılıklılık ilkesi gözetilerek hesaplanabilme ve kredi kartı ile sanal POS üzerinden ödenebilme kolaylığı sağlanmıştır. Bu kolaylık ile il müdürlüklerinde harç hesaplamakla görevli personelin daha aktif işlere kaydırılabildiği ve yabancılardan harç ödeme noktalarında geçirdiği süre ve karşılaştığı bürokratik işlemlerin azaltıldığı düşünülmektedir. Yine de yabancılardan isteye bağlı olarak doğrudan süresiz vergi tahsil eden vergi dairelerine, Hazine ve Maliye Bakanlığının veznelerine, dijital vergi dairesine²⁵ veya anlaşmalı olunan bankalara başvuru numarası/tahakkuk numarası bildirilerek harç ve belge bedeli ödenebilmektedir (Soylu, 2017a, s. 42).

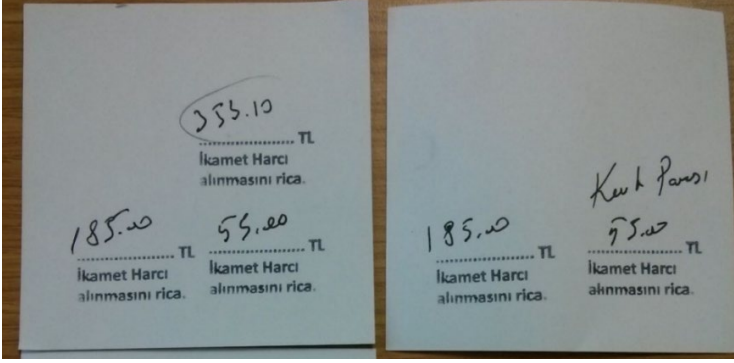
İkamet izni harcı ve belge bedelinin sanal POS kullanılarak e-İkamet üzerinden tahsil edilmesinden önce uygulama, Şekil 2'deki gibi kâğıtlara vurulan kaşeye tek giriş vize harcı, ikamet izni harcı ve belge bedelinin miktarının yazılması, yabancıya verilmesi, yabancı tarafından vergi dairelerine fiziki olarak bu kâğıtların götürülmesi ve ödenmesi sonrası ödemeye ilişkin makbuzlarla tekrar il müdürlüğüne gelinmesi şeklinde gerçekleşmekteydi. Harçların ve belge bedellerinin elektronik ortamda tahsil edilmesinin hem vergi dairelerinin hem de il göç idaresi müdürlüklerinin iş yükünde önemli ölçüde azalma, hesaplamalarda yeknesaklık ve tutarlılık, tahsilatta hız, ödemelerin izlenebilirliği ve güvenliği ile yabancının daha az bürokratik işlemlerle karşılaşmasından ötürü memnuniyet sağladığı değerlendirilmektedir.

²⁵ Ödeme yapılabilen ekrana ulaşmak için bkz. <https://dijital.gib.gov.tr/hizliOdemeler/gocIdaresiIkametTezkeresiHarcıOdeme>, Erişim Tarihi: 20.04.2025. Anılan ekranın isminin veya tahsil edilen harcın "ikamet tezkeresi harcı" olarak kaldığı (Gelir İdaresi Başkanlığı, 2025), bu ismin de YUKK'nun benimsediği terminolojiye uygun olarak "ikamet izni harcı" olarak güncellenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

Şekil 2

18.05.2015 itibarıyla e-İkamet ile Sanal POS Kullanılarak Yapılabilen Tahsilat Öncesi Dönem: İkamet İzni Harcı, Belge Bedeli ve Tek Giriş Vize Harcını Göstermek İçin Kullanılan Bir Yöntem

Not: Çalışma ziyaretlerinde bu kaşelere yazar tarafından rastlanmıştır.

YUKK sonrası dönemde özellikle ikamet izninin hesaplanmasına ve tahsilatına ilişkin çevrim içi tahsilat yöntemleri geliştirilmiş ve kapalı devre çalışan GöçNet (Kale Yazılım, 2019; Sayıştay Başkanlığı, 2019) ile göç ekosisteminde yer alan Dijital Vergi Dairesi'nin entegrasyonu (Gelir İdaresi Başkanlığı, 2025) sağlanarak çevrim içi tahsilat yöntemine geçilmiştir (Göç İdaresi Başkanlığı, 2024a, s. 43).

9233 kodu ile "Göç İdaresi ikamet harcı", 9207 kodu ile "ikametgâh tezkeresi defter satış bedeli" ve 9234 kodu ile "tek giriş vize harcı", e-İkamet sistemi üzerinden kredi kartı ile sanal POS kullanılarak, süreksiz vergi tahsil eden vergi dairelerine, Hazine ve Maliye Bakanlığı veznelerine veya anılan Bakanlığın anlaşmalı olduğu bankalara başvuru numarası kullanılarak ödenebilmektedir. Bu tür kodlara göre ayırım sayesinde hangi işlemde ne kadar kamu geliri elde edildiği istatistiki olarak da ortaya konulabilmektedir. Burada sadece ihlal durumlarında alınan harçlar için de "ikamet izni ihlal harcı" adlı ayrı bir vergi kodu üretilmesi gerektiği değerlendirilmektedir, böylece düzenli kalışlar için tahsil edilen harç ile ihlal durumlarında tahsil edilen harç tutarları ayrı ayrı izlenebilecektir.

3.10. Zamanaşımı

Tahsil edilemeyen harç artık kamu alacağına dönüşecektir. Kamu alacağının tahsili için yabancı ülkemizdeyken idarece zamanaşımını kesici (AATUHK, 1953, Madde 103) herhangi bir eylemde bulunulmazsa ve alacak "vadesinin rastladığı takvim yılını takip eden takvim yılı başından itibaren 5 yıl içinde tahsil edilmezse" (AATUHK, 1953, Madde 102) kural olarak zamanaşımına uğramaktadır. Ancak "borçlunun yabancı memlekette bulunması, ... dolayısıyla hakkında takibat yapılmasına imkan yoksa bu hallerin devamı müddetince zamanaşımı" işlememektedir (durumaktadır), ayrıca (duran) zamanaşımı, anılan sebeplerin kalktığı (yabancıların ülkeye giriş yaptığı) günün bitmesinden itibaren başlayacak ve durmasından önceki başlamış olan cereyanına devam edecektir (AATUHK, 1953, Madde 104). Buna göre ödemediği harç nedeniyle kamu alacağı oluşan yabancı hakkında üretilecek takip amaçlı kayıtların da (tahdit veya giriş yasağı), yabancı ülkemize giriş yapmadıkça veya borcunu ödemedikçe zamanaşımına uğramayacağı düşünülmektedir. YUKK uyarınca takip amaçlı konulan bu tür kayıtlar, İçişleri Bakanlığınca yabancıların ülkeye girişine ilişkin ayrıca bir karar verilmemişse, ülkeye girişe engel olmaktadır (YUKK, 2013, Madde 7/1-c ve 15/1-ğ). Dolayısıyla kamu alacağını takibe yönelik oluşturulan bu tür bir kaydın, alacağın zamanaşımının işlememesi nedeniyle aslında süresiz bir ülkeye giriş yasağı ürettiği görülmektedir.

4. Sona Ermeye Bağlı Olarak Harcın İade Edilebilirliği

İkamet izni veya ikamet izni belgesi tanınan sürenin bitmesi dışında çeşitli nedenlerle sona erebilmektedir. Bu durumda harcın veya belge bedelinin iade edilip edilmeyeceğini tespit için mevzuata başvurulmakta ancak mevzuatta bu durumlara ilişkin yeterli düzenleme bulunmamaktadır. Çalışma

boyunca mevzuatın sistematik, amaçsal ve lafzi okumaları ile uygulamaya ilişkin erişilebilen verilerin bütüncül değerlendirmesi sonucu sona erme hallerinde belge ve harçların iade durumlarını özetleyen Tablo 3'e ulaşılmıştır.

4.1. Harçların ve belge bedelinin iade edilebilirliği

492 sayılı Kanunun "pasaport, ikamet tezkeresi, vize ve Dışişleri Bakanlığı tasdik harçları" başlıklı altıncı kısmının dördüncü bölümündeki "ödeme zamanı" başlıklı 94 üncü maddesi "*Pasaport, ikamet tezkeresi ve tasdik harçları peşin olarak alınır.*", "kısımlar arasında müşterek hükümler" başlıklı onuncu kısmının üçüncü bölümündeki "işlemin yapılamayacağı" başlıklı 127 nci maddesi "*Bu Kanunda aksine hüküm bulunmadıkça, harçların tamamı peşin olarak ödenmeden harca mevzu olan işlem yapılmaz.*" ve "imtiyazname, ruhsatname ve diploma harçları" başlıklı sekizinci kısmının üçüncü bölümündeki "harçların geri verilmesi" başlıklı 115 nci maddesi "*İlgililerin kusuru olmaksızın Devlet tarafından görülen lüzum sebebiyle iptal edilen belgeler için evvelce alınmış harçlar, iki yıl içinde ve istek üzerine geri verilir.*" hükümlerini amirdir.

İdare hukukunda uyuşmazlıkların çözümünde yorum yaparken kıyas (*argumentum a simili*), aksiyle kanıt (*argumentum a contrario*), evleviyet (öncelik, *argumentum a fortiori*), büyükten küçüğe doğru akıl yürütme (*argumentum a maiori ad minus*) ve küçükten büyüğe doğru akıl yürütme (*argumentum a minori ad maius*) gibi akıl yürütme kurallarına başvurulduğu bilinmektedir (Gişi, 2016, s. 219). 492 sayılı Kanunun altıncı kısmı ile onuncu kısmı birlikte değerlendirildiğinde ikamet iznine yönelik işlem yapmak için peşin alınan harcın iadesine veya geri verilmesine dair bir hükme rastlanmamaktadır; ancak 492 sayılı Kanunun 115 inci maddesindeki işlemler için alınan harcın iadesine dair açık bir düzenleme bulunmaktadır. 492 sayılı Kanunun izlediği sistematik kıyas ve aksiyle kanıt kuralları da gözetilerek değerlendirildiğinde ikamet izinleri için ödenen harcın iadesine veya geri verilmesine dair açık bir düzenleme bulunmadığından ve ikamet izninin iptali veya reddi de ikamet iznine ilişkin işlemler olduğundan (ikamet izninin iptal edilmesi veya reddedilmesi için dahi aynı oranda işlem yapıldığından) ödenmiş harçların yabancıнын yazılı talebi olsa dahi tıpkı vize harçları (Dışişleri Bakanlığı, t.y.-a) gibi²⁶ iade edilmemesi gerektiği düşünülmektedir. Ancak süre bitimi hariç sona erme nedenlerinden birisiyle önceden tahsil edilen ikamet izni harcının kalan kısmının kullanılamadığı, kullanılmamış veya sunulamamış bir hizmetin karşılığının gerçekleşememe sebebinden bağımsız olarak iade edilmesi gerektiği de ileri sürülebilir.

Bu durumlara örnek olarak on sekiz ay için düzenlenen bir ikamet izninin ikinci ayda iptal edilmesi veya üç yıl için verilen bir ikamet izninin altıncı ayda kaldırılması gibi durumlarda, yabancı on altı aylık ya da otuz aylık harcı, kullanamayacak olmasına rağmen ödemiş olmaktadır. Burada ikamet izni için bir işlem yapıldığı ve maktu olarak harcının alındığı söylenebilecekse de alınan veya iade edilmeyen tutar, herkes için aynı değildir. Bu örneklerin içerdiği eşitsizliği gidermek için "ikamet izni başvuru harcı" şeklinde yeni bir harç türü üretilmesi, bunun sona ermeye veya redde bağlı olarak iade edilmemesi ancak ikamet izninin süresinden önce sona ermesi durumlarında sebepten bağımsız olarak süre bazlı alınan ikamet izni harcının kalan kısmının iade edilmesi önerilmektedir. YUKK'nda sayılan sona erme sebepleri idare hukuku bağlamında idari işlemin sona erme sebepleri de gözetilerek detaylandırılmış ve sona erme sebeplerine göre harç ve belge bedelinin iade edilip edilmemesi hususları, önerimiz doğrultusunda Tablo 3'te özet olarak gösterilmiştir.

²⁶ "e-Vizemi kullanmazsam ödediğim harcın iadesi mümkün müdür?" sorusuna "Hayır. Kullanılmayan e-Vizeler için harç iadesi mümkün olmamaktadır." şeklinde cevap verilmektedir (Dışişleri Bakanlığı, t.y.-a).

Tablo 3*İkamet İzinlerinin Sona Erme Hallerine Göre Harç ve Belge Bedeli İadesi*

Sona Erme Hali	Kalan ikamet izni süresinin harcı talep üzerine iade edilmeli mi?	İkamet izni belge bedeli iade edilmeli mi?	YUKK'nda uygulanabileceği durumlar var mı?
Mahkemece iptal	Evet	Hayır	-
Kaldırma	Evet	Hayır	-Şartların yerine getirilememesi -Şartların ortadan kalkması -Veriliş amacı dışında izni sonradan kullanma -Sınır dışı etme veya giriş yasağı kararı alınması -Belirli süre yurt dışında bulunma -Öğrenimin sürdürülememesi
Geri alma	Evet	Hayır	-Veriliş amacı dışında izni başlangıçtan itibaren kullanma -Anlaşmalı evlilik -Başlangıçtan itibaren ciddi tehdit olma -Başlangıçtan itibaren şartların sağlanmamış olduğunun belirlenmesi -Mağdur olmadığının anlaşılması
Değiştirme	Hayır (Yeni izin, eskisinin yerine geçer ve harçlarda mahsuplaşılır.)	Hayır	-İkamet izinleri arası geçiş
Düzeltilme	Hayır (Düzeltilme ile yeni süre verilmişse evet)	Kısmen Hayır (İdareden kaynaklı ise alınmaz.)	-Hatalı düzenlenen izindeki bilgilerin güncellenmesi
Kısaltma/Feragat	Evet	Hayır	-Kısaltma
Sürenin dolması	Hayır	Hayır	-
Konusuz kalma	Evet	Hayır	-Vatandaşlık -Vatansızlık -Uluslararası Koruma Statüsü
İlgilisiz kalma	Evet (Yasal mirasçılar tarafından)	Hayır	-Ölüm

4.2. İkamet izni belgesinin sona erme hallerinde iade: kayıp, çalıntı, yıpranma veya hatalı düzenlenme durumları

Süresinin sona ermesi sebebiyle yenilenen ikamet izninden, çalışma izninden ve çalışma izni muafiyetinden tam; kaybolan ikamet izninin, çalışma izninin veya çalışma izni muafiyetinin yenilenmesi halinde yarı harç alınmaktadır (Harçlar Kanunu, 1964, Madde 90). 492 sayılı Kanunda kullanılan kaybolma ifadesinin YUKKUY ile çalınma ve yıpranma gibi durumları da kapsayacak şekilde genişletildiği görülmektedir. YUKKUY'ne göre ikamet izni belgesinin kaybolması, çalınması, hatalı olması veya yıpranması hallerinde yeniden düzenleneceği, ayrıca ikamet izni belgesinin kaybolması, çalınması veya yıpranması hâllerinde ikamet izni belgesinin bedelinin tam; harcının ise yarım harç olarak alınacağı, hatalı olan ikamet izni belgesinin de il müdürlüğünce yabancından geri alınarak

Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğüne iletmek üzere GİB'na gönderileceği düzenlenmiştir (YUKKUY, 2016, Madde 23). Bu düzenleme kapsamında harçtan muaf ülke vatandaşlarının ikamet izni belgelerinin kaybolması, çalınması, yıpranması durumunda harçtan muaf olduklarından bahisle yarım harcın da ($0/2=0$ mantığıyla) alınamayacağı düşünülmektedir.

Mezkur düzenlemede hatalı düzenleme için harç ve belge bedeli durumlarının belirtilmediği, ikamet izni belgesinin çalınması halinde yabancıya yüklenebilir bir kusur olmasa da tam belge bedeli ile yarım harç alındığı ve diğer zilyetliği sona erdiren durumlarda ise ikamet iznine halel gelmemesine rağmen tam belge bedeli yanında yarım ikamet izni harcı tahsil edildiği görülmekte olup kanımızca bu uygulama makul değildir. Yukarıda açıklanan nedenlerle kanun koyucu ikamet izninin verilmesi ile ikamet izni belgesi düzenlenmesini ayrı işlemler gibi görmemiştir, ancak bu iki işlem birbirinden gerçekleşme şekilleri ve sonuçları itibarıyla farklı olduğundan 492 sayılı Kanundaki yaklaşımın artık güncelliğinin kalmadığı ve tadil edilmesi gerektiği değerlendirilmektedir. Kanun koyucu değerli kağıtlardan olan ikamet izninin kaybolma hallerine bir müeyyide getirmek istiyorsa bunu farklı bir kanun ile düzenlenen harçlar üzerinden değil, değerli kağıtlara ilişkin kanuna ekleyeceği bir hükümle ayrıca yapmalıdır.

İdareden kaynaklı hatalı basım hariç belgeye kaybolma, çalınma, yıpranma gibi sebeplerle artık zilyet olunmadığı hallerde yabancidan sadece belge bedeli tahsil edilmeli; kanaatimizce ayrıca harç tahsil edilmemelidir. İkamet izni idareden kaynaklı bir sebeple hatalı düzenlenmişse, belge bedeline de idare katlanmalıdır.

İkamet izninin sonra ermesi her zaman ikamet izni belgesini sona erdirmekte ancak ikamet izni belgesinin sonra ermesi her zaman ikamet iznini sona erdirmemektedir. Öyle ki kişinin ikamet izni belgesinden kayıp nedeniyle mahrum kalması onun ikamet iznine halel getirmemekte sadece ikamet izninin varlığına karine olan belgenin kaybolduğu anlamına gelmektedir.

Sonuç olarak mevzuatta ikamet izni belgesi ile ikamet iznini birbirinden ayırmayan yaklaşımdan vazgeçilmesi ve ikisi de birbirinden farklı idari işlemler olan bu işlemlerin ve sona erme hallerinin ayrı ayrı ve detaylı olarak düzenlenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

5. Sonuç

Göç alanında tahsil edilen, edilmeyen, iadesi gereken ya da takibi gereken harç, belge bedeli gibi kamu alacaklarına ilişkin hususlar çalışma boyunca ele alınmış olup kamu idaresi açısından bu alacakların artırılmasının, günümüz ekonomik koşulları göz önüne alındığında, arzu edilen bir durum olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle bu konunun ayrıntılı düzenlemelere kavuşması ve kayıp/kaçak ihtimallerini ortadan kaldırmak için tamamen dijital mecralar üzerinden tahsili konusunda geliştirmelere ihtiyaç olduğu görülmüştür. Aynı süreler için benzer hak ve yükümlülükler sunan izinler arasında miktar bazındaki değişimin, düzenli göçte daha çok ikamet izninin tercih edilmesinin sebepleri arasında yer aldığı görülmekte olup diğer izinlerin de harç miktarı olarak benzer tutarlarda düzenlenmesinin, ülkemizde amaca uygun kalıplara daha çok hizmet edeceği değerlendirilmektedir.

492 sayılı Kanuna göre hesaplanan ve tahsil edilen ikamet izni harçlarını belirlemeye Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkilidir ancak fiilen harçlarla ilgilenen, hesaplayan, iade taleplerine muhatap olan birim olarak İçişleri Bakanlığının da yetkili kurumlar arasında düzenlenmesi gerektiği değerlendirilmektedir. Zira harçların tutarlarıyla göçmenlerin düzenli kalma iradeleri arasında ters yönlü bir korelasyon bulunmakta ve bunu en yakından İçişleri Bakanlığı (GİB) takip edebilmektedir.

Mevzuatta ikamet tezkeresi harcı olarak kalmış tüm ibarelerin YUKK'nun terminolojisine uygun olarak ikamet izni veya ikamet izni belgesi şeklinde güncellenmesi gerektiği görülmüştür. Yine ikamet izni harcı, ikamet izni belge bedeli, ikamet izni ihlali harcı, tek giriş vize harcı gibi bir ikamet izni başvurusuna konu olabilecek tüm harçların ayrı ayrı ve birbirleriyle ilişkileri kurularak ayrıntılı şekilde düzenlenmesi gerekmektedir.

Bazı devletlerin GİB'nın internet sitesinde yer alan harçlar tablosunda yer almadığı görülmekte olup tüm ülkelerin bu ülke gruplarına dahil edilmesi suretiyle tablonun güncellenmesinde; yine devlet bazında değişen kurlar yerine Türk Lirası cinsinden tek bir tutarın aylık olarak 6 sayılı tarife ile belirlenmesi ve tüm devletler için eşit şekilde uygulanmasında uygulayıcılar açısından fayda görülmektedir.

On sekiz yaşından küçüklerde ikamet izni ile kalınacak süre için tahakkuk eden harcın yarısı tahsil edilmekte olduğundan, başvuru anında on sekiz yaşından küçük olmasına rağmen ikamet izni süresi içinde on sekiz yaşını dolduracağı fark edilen bir yabancı için harçların nasıl hesaplanacağına dair bir düzenleme bulunmamakta olup talep edilen sürenin ikiye bölünüp, on sekiz yaşına kadar olan süre için yarım; kalan süre için başvuru anındaki kur veya tarife esas alınarak tam harç hesaplanması gerektiği düşünülmektedir.

Vize veya ikamet izni harcından muafiyet sağlayan anlaşmalarla tanınan kolaylıkların düzenleyici kurallarımıza uygun olarak ülkemizde bulunan düzenli göçmenleri kapsadığı, harçtan muaf devlet vatandaşlarından vize veya ikamet izni süresini ihlal ederek düzensiz göçe konu olanlar hakkında ihlal süresi için tahakkuk eden harcın 6 sayılı tarifiedeki tutarlar üzerinden hesaplanarak alınması gerektiği değerlendirilmektedir.

Özbekistan, İran, Fas, Cezayir ve Azerbaycan gibi vize muafiyeti (Dışişleri Bakanlığı, t.y.-b) tanınan devletlerin uyuşunda bulunan yabancıların, Türkiye'nin düzensiz göçe karışanlar istatistiklerinde ilk on ülkeden beşini (Göç İdaresi Başkanlığı, 2025c) oluşturması, düzensiz göçle mücadelede vize muafiyetlerinin uyruk bazında gözden geçirilmesi veya düzensiz göçe konu sayılan devletlerin uyuşundaki yabancılara uygulanacak usullerin düzenlilerden farklılaştırılması gereğini ortaya koymaktadır. Vize veya ikamet izni ihlali yaparak ülkemizde bulunan yabancıların, düzensiz göçmen olarak ikamet etmelerinin önlenmesinde ve bu suretle düzensiz göçle mücadeleye katkı sağlanabilmesinde ikamet izni harçlarının da önemli bir araç olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

İkamet izni harcından ötürü borcu olmasına rağmen yabancıya insani ikamet izni verilmesi halinde bu durumun yabancının borçlarının affedildiği veya takip edilmediği anlamına gelmeyeceğinden, yabancının bu borçlarını takibe yönelik idarece bir kayıt kullanılabileceği düşünülmektedir. Yabancının insani ikamet izni verilmesini gerektirir durumu devam ederken veya kalktıktan sonra ödeme durumu oluşursa, anılan borç, alacak veya cezaları ödemesi gerektiği; ödememesi durumunda da uluslararası koruma başvuruları hariç, ülkeye girişine YUKK'nun 7, 9 ve 15 inci maddeleri uyarınca izin verilmemesi gerektiği değerlendirilmektedir.

İkamet izni ilk, uzatma veya geçiş başvurularının reddedilmesi halinde, peşin ödenen harcın ya da bu harcı teminen alınan tutarın iade edilmesi gerektiği hususunda tereddüt bulunmamaktadır. Buna karşılık, ikamet izninin süresinden önce sona ermesi durumunda, 492 sayılı Kanunda harcın iadesine ilişkin açık bir düzenleme bulunmaması ve kanunun sistematik yorumundan hareketle, başlangıçta ödenen harcın iade edilmemesi gerektiği kabul edilmektedir. Ancak bu yaklaşım, aynı tarihte başlayan fakat farklı sürelerle verilen ikamet izinlerinin erken sona erdirilmesi halinde, iade edilmeyen harç miktarı bakımından eşitsizlik yaratmaktadır. Bu eşitsizliği gidermek amacıyla, "ikamet izni başvuru harcı" adıyla yeni bir harç türü ihdas edilmesi ve bu harcın ret veya sona erme hallerinde iade edilmemesi; buna karşılık ikamet izninin süresinden önce sona erdiği durumlarda ise süreye bağlı olarak alınan harcın kullanılmayan kısmının iade edilmesi önerilmektedir.

Sonuç olarak ikamet izni harcının kurumsal yazılım tarafından hatasız ve yeknesak biçimde hesaplanması, tüm tahsilatların çevrim içi olarak yapılması ve talep edilenden az süreli ikamet izni düzenlenmesi halinde de kalan tutarın aynı kanal üzerinden iade edilebilmesi, sona erme hallerinde veya başvuruların reddi durumlarında da önceden ödenmiş harcın iade edilmesinin kanun koyucu tarafından açıkça düzenlenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

Kaynakça

- Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun, No. 6183 (1953, 28 Temmuz). Resmî Gazete, 8469.
- Arslan, Ş. (2018). *Yabancıların Türkiye’de ikamet ve seyahat hakkı*. On İki Levha Yayıncılık.
- Asar, A. (2018). *Yabancılar hukuku*. Seçkin Yayıncılık.
- Aybay, R., & Dardağan Kibar, E. (2010). *Yabancılar hukuku*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Castles, S., Miller, M. J., & de Haas, H. (2022). *Göçler çağı: Modern dünyada uluslararası göç hareketleri*. GAV Perspektif Yayınları.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı. (2024a). *2023 yılı yabancı çalışma izin istatistikleri*. <https://www.csgeb.gov.tr/%C4%B1statistikler/calisma-hayati-%C4%B1statistikleri/resmi-%C4%B1statistik-programi/calisma-hayati-%C4%B1statistikleri/>
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı. (2024b). *Yabancılar düzenlen belgeler*. <https://www.csgeb.gov.tr/uigm/genel-bilgi/yabancilara-duzenlenen-belgeler/>
- Çelik, F. E. (2020). Zorunlu-düzensiz göçün yarattığı sorunlardan birisi olarak insan ticareti mağduru yabancıların ikametlerine ilişkin hukuki düzenlemelerin değerlendirilmesi. *Public and Private International Law Bulletin*, 40(2), 657-706.
- Çelikel, A., & Öztekin Gelgel, G. (2022). *Yabancılar hukuku*. Beta Basım Yayım.
- Değerli Kağıtlar Kanunu, No. 210, 28 Şubat 1963. *Resmî Gazete*, 11343.
- Dışişleri Bakanlığı. (t.y.-a). *Sık sorulan sorular*. Elektronik Vize Başvuru Sistemi. 15 Nisan 2025. <https://www.evisa.gov.tr>
- Dışişleri Bakanlığı. (t.y.-b). *Yabancıların tabi olduğu vize rejimi*. 20 Nisan 2025. <https://www.mfa.gov.tr/yabancilarin-tabi-oldugu-vize-rejimi.tr.mfa>
- Esen, E. (2019). *Türk hukukunda yabancıların ikamet izinleri*. Beta Basım Yayım.
- Gelir İdaresi Başkanlığı. (2025). *Göç idaresi ikamet tezkeresi harcı ödeme*. Dijital Vergi Dairesi. <https://dijital.gib.gov.tr/hizliOdemeler/gocIdaresiIkametTezkeresiHarcıOdeme>
- Gişi, M. B. (2016). İdare hukukunda yorum ve idari uyumsuzlukların çözümünde ve yorumlanmasında hukuk devleti ilkesinin yeri ve önemi. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(2), 215-232.
- Göç İdaresi Başkanlığı. (t.y.-a). *e-İkamet başvurularında istenen belgeler*. 21 Şubat 2024. <https://e-ikamet.goc.gov.tr/Ikamet/IstenenBelgeler>
- Göç İdaresi Başkanlığı. (t.y.-b). *İkamet izni belge bedeli ve harç tablosu. Belge bedeli ve harç miktarı*. 16 Nisan 2025. <https://www.goc.gov.tr/belge-bedeli-ve-harc-miktari>
- Göç İdaresi Başkanlığı. (2019). *Türkiye’de yaşam rehberi*. <https://www.goc.gov.tr/kurumlar/goc.gov.tr/Yayinlar/Kitaplar/y-reh/Tu%CC%88rkiyede-Yas%CC%A7am-Rehberi.pdf#page=39.36>
- Göç İdaresi Başkanlığı. (2024a). *Göç İdaresi Başkanlığı stratejik planı 2024-2028*. https://www.goc.gov.tr/kurumlar/goc.gov.tr/Kurumsal/Stratejik-Yonetim/Stratejik-Plan/2024/Stratejik-Plan-2024_2028.pdf
- Göç İdaresi Başkanlığı. (2024b, Eylül 23). *İkamet izni başvuruları noterlikler üzerinden de yapılmaya başlandı*. <https://www.goc.gov.tr/ikamet-izni-basvurulari-noterlikler-uzerinden-de-yapilmaya-baslandi>

- Göç İdaresi Başkanlığı. (2025a). *GİB internet sitesi*. <https://www.goc.gov.tr>
- Göç İdaresi Başkanlığı. (2025b). *İstatistikler*. <https://www.goc.gov.tr/istatistikler>
- Göç İdaresi Başkanlığı. (2025c, Nisan 10). *Düzensiz göç istatistikleri*. <https://www.goc.gov.tr/duzensiz-goc-istatistikler>
- Harçlar Kanunu, No. 492, 17 Temmuz 1964. *Resmî Gazete*, 11756.
- Kale Yazılım. (2019). *GöçNet projesi*. Projeleri. <https://kaleyazilim.com.tr/projelerimiz>
- Mülga Yabancıların Türkiye’de İkamet ve Seyahatleri Hakkında Kanun, [No. 5683], 1950).
- Öztürk, N. (2021). Mavi kart hamillerinin Türk vatandaşlarına tanınan haklardan aynen yararlanacağına ilişkin düzenlemeye eleştirel bir bakış. *Public and Private International Law Bulletin*, 41(2), 955-978.
- Perruchoud, R., & Redpath, J. (Ed.). (2013). *Göç terimleri sözlüğü*. Uluslararası Göç Örgütü. https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml31_turkish_2ndedition.pdf
- Sayıştay Başkanlığı. (2019). *Sayıştay’ın GöçNet projesi bilişim sistemleri denetimi*. <https://www.sayistay.gov.tr/reports/download/Xl3g485gKO-gocnet-projesi-bilisim-sistemleri-denetimi-ozeti-2019>
- Soylu, A. (2017a). *e-İkamet ile yapılan ikamet izni başvurusunun kullanıcı gözüyle incelenmesi* [Dönem Projesi, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü].
- Soylu, A. (2017b). *Yabancılar ve uluslararası koruma kanunu kapsamında ikamet izinleri* [Yayımlanmamış uzmanlık tezi, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü].
- Tek, G. S. (2024). Düzenli göçmenlerin Türkiye’de kalışlarına ilişkin temel esaslar ve ikamet izinlerine getirilen idari sınırlamaların kiracı oldukları kira sözleşmelerine etkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 26(2), 1623-1660. <https://doi.org/10.33717/deuhfd.1524317>
- Türk Dil Kurumu Başkanlığı. (2019). *TDK kısaltmalar dizini*. https://tdk.gov.tr/wp-content/uploads/2019/01/Kisaltmalar_Dizini.pdf
- Türk Dil Kurumu Başkanlığı. (2022). *TDK güncel Türkçe sözlük*. <https://sozluk.gov.tr/>
- Türk Medeni Kanunu, No. 4721, 8 Aralık 2001. *Resmî Gazete*, 24607.
- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. (t.y.). *Gösterge niteliğindeki merkez bankası kurları*. 20 Nisan 2025. https://www.tcmb.gov.tr/kurlar/kurlar_tr.html
- Vergi Usul Kanunu, 213 (1961). No. 213, 10–12 Ocak 1961. *Resmî Gazete*, 10703–10705.
- Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, No. 6458, 11 Nisan 2013. *Resmî Gazete*, 28615.
- Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik 17 Mart 2016. *Resmî Gazete*, 29656.
- Yılmaz, E. (1996). *Hukuk Sözlüğü*. Yetkin Yayınları.
- Yükseköğretim Kanunu, No. 2547, 6 Kasım 1981. *Resmî Gazete*, 17506.

Makale Bilgi Formu

Çıkar Çatışması Bildirimi: Yazar tarafından potansiyel çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Yapay Zeka Politikası: Bu makale yazılırken hiçbir yapay zeka aracı kullanılmamıştır.

İntihal Beyanı: Bu makale iThenticate tarafından taranmıştır.